

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**dokonanej w dniach 8 – 9 marca 2014 r.
na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych
realizowanych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia
o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Humanistyczno-Społecznym
Wyższej Szkoły Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Wanda Gaczek - członek PKA

- prof. dr hab. Anna Czubała – ekspert PKA

- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA

- Wiktor Kordyś – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Humanistyczno-Społecznym Wyższej Szkoły Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach na kierunku „*zarządzanie*” odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014.

Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2006 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 425/06 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 9 kwietnia 2006 r.), jednakże ze skróconym okresem jej obowiązywania, tj. do roku akademickiego 2007/2008. Kolejna ocena, która odbyła się w roku 2008, zakończyła się również wydaniem oceny pozytywnej Uchwałą Nr 305/2008 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 29 maja 2008 r.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Uczelnia rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia w specjalności *zarządzanie i psychologia w biznesie* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-3-4003-101/WB/03 z dnia 6 lutego 2003 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych w Wyższej Szkole Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach. Decyzją Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 maja 2005 r. przyporządkowano specjalność *zarządzanie i psychologia w biznesie* do kierunku *zarządzanie*.

Uprawnienia do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów na poziomie studiów drugiego stopnia Uczelnia otrzymała decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 18 września 2013 r. (nr DNS.ZNU.6022.119.2013.6.SK).

Misja i strategia Uczelni została zatwierdzona przez Senat – zgodnie z zapisami Statutu Uczelni – Uchwałą Nr 5/2011/12 z dnia 16 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju WSZOP na lata 2011 – 2015.

Natomiast na Wydziale Humanistyczno-Społecznym – Zarządzeniem nr 3a/2013/2014 z dnia 20 listopada 2013 r. – Dziekan Wydziału powołał 18 osobowy Zespół do opracowania Strategii WHS na lata akademickie 2013/2014 – 2016/17.

Uchwała Senatu oraz Uchwała Rady Wydziału w sprawie misji i strategii została podjęta już po decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w sprawie utworzenia kierunku *zarządzanie*.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu i Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Koncepcja kształcenia na kierunku zarządzanie wpisuje się w misję uczelni, którą uczelnia określiła jako: „kształcenie dostosowane do potrzeb społeczeństwa ponowoczesnego, regionalnego rynku pracy, zapewniające zatrudnienie absolwentom”. Misję wspierają określone dla Uczelni cele strategiczne jak: kształcenie studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej, wychowywanie studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, za umacnianie zasad demokracji i poszanowanie praw człowieka, doskonalenie jakości kształcenia oraz rozwój bazy, wprowadzenie nowych kierunków studiów i specjalności kształcenia z uwzględnieniem zmian zachodzących w sferze społecznej, gospodarce oraz na rynku pracy. Kierunek zarządzanie realizuje misję i strategię uczelni, gdyż gospodarka a w szczególności region Śląska zawsze zgłasza zapotrzebowanie na menedżerów jak i pracowników szczebla operacyjnego. Koncepcja kształcenia kierunku zarządzanie, która wprowadza do programu studiów treści czerpiące z dyscypliny psychologia nawiązuje do misji Uczelni, która w zakresie studiów z zarządzania stawia sobie m.in. za cel kształcenie studentów z uwzględnieniem aspektów psychologicznych i kulturowych w środowisku pracy. Wydział Humanistyczno-Społeczny przystąpił do opracowania strategii rozwoju na lata 2014-2017. Rozmowa z kierownictwem uczelni pozwala sądzić że strategii wydziału określi dalsze kierunki rozwoju z uwzględnieniem następujących obszarów strategicznych: kształcenie (w tym jakość kształcenia), badania naukowe, współpraca z interesariuszami oraz organizacja i zarządzanie Wydziałem. Koncepcja kształcenia zarówno poprzez oferowane specjalności jak np. zarządzanie bezpieczeństwem na studiach II stopnia czy psychologia w biznesie na studiach I stopnia jest zorientowana zarówno na misję Uczelni jak i mieści się w ogólnej koncepcji funkcjonowania uczelni zawartej w jej nazwie. Spotkanie z kadra akademicką potwierdziło iż jest przekonanie że zamysł określonej obecnie koncepcji kształcenia powinien być kontynuowany. Natomiast w opinii zespołu oceniającego, w koncepcji kształcenia zbyt mały nacisk położono na rozwój kadry w celu utrzymania uprawnień dla kształcenia na poziomie studiów II stopnia.

Koncepcja kształcenia zarówno na studiach I jak i II stopnia uwzględnia bloki specjalnościowe. Kształcenie na studiach I stopnia odbywa się w ramach trzech specjalności: *Psychologia w biznesie, Zarządzanie zasobami ludzkimi oraz Zarządzanie handlem i usługami*, a na studiach II stopnia na dwóch specjalnościach: *Zarządzanie projektami oraz Zarządzanie bezpieczeństwem*. Oferta specjalności wiąże się ze strategicznymi celami uczelni,

gdyż uwzględnia potrzeby rynku pracy jak i zainteresowanie studentów. Oferta specjalności ma charakter innowacyjny, np. poprzez oferowanie specjalności *psychologia w biznesie* czy *zarządzanie projektami*, które akcentują nabywanie przez studentów miękkich umiejętności. Również możliwa jest elastyczność propozycji programowych z uwagi na kształcenia specjalnościowe jak i przedmioty do wyboru.

1.2).

Kadra akademicka bierze udział w budowaniu koncepcji kształcenia. Obecna wersja programu kształcenia opracowana była przez zespół ds. KRK w którym udział brali nauczyciele akademicy oraz studenci, co znajduje odzwierciedlenie w przedstawionej dokumentacji. Ponadto koncepcją kształcenia w tym efekty kształcenia i program studiów dyskutowane były na posiedzeniach Rady Wydziału oraz Senatu (dokumentacja protokołów została przedstawiona Zespołowi oceniającemu). Programy kształcenia dla kierunku zarządzanie są uchwalane przez Radę Wydziału po uwzględnieniu opinii Samorządu Studentów. W budowaniu kultury jakości kształcenia uczestniczy Zespół ds. Opracowania i Dokumentowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, w którym członkami są studenci oraz nauczyciele akademicy. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci reprezentujący samorząd studencki na poziomie wydziałowym zaznaczyli, że w ramach udziału w organach kolegialnych Wydziału mogą oni swobodnie wyrażać swoje zdanie na temat ocenianego kierunku, w tym na temat koncepcji kształcenia.

Informacjami pozyskiwanymi w procesie kształtowania koncepcji kształcenia są również opinie opiekunów praktyk, którzy pozyskują informacje o wymaganiach jakie stawiają przyszłym absolwentom przyszli pracodawcy. Studenci mają wpływ na kształtowanie koncepcji kształcenia na kierunku również poprzez wyrażanie opinii na temat zakresu przedmiotu, sprawdzenia efektów kształcenia oraz prowadzących zajęcia w procesie ankietyzacji. Nad koncepcją kształcenia dyskutuje również Senat Uczelni oraz Rada Wydziału poprzez uchwalania efektów kształcenia i zatwierdzania programu kształcenia. Współpraca z otoczeniem społeczno gospodarczym również ma wpływ na koncepcję kształcenia, bowiem Akademickie Biuro Karier przeprowadza wywiady z instytucjami, z którymi Uczelnia ma zawarte porozumienia. Badania dotyczą m.in. zadowolenia pracodawców z kompetencji absolwentów WSZOP. Ważnym elementem dla koncepcji kształcenia ma znaczący udział w kadrze akademickiej wykładowców- przedstawicieli praktyki, z dużym doświadczeniem zawodowym (około 40% ogółu kadry kierunku zarządzanie), którzy wspomagają budowę programu studiów, w szczególności modułów specjalnościowych.

W listopadzie 2012 r. Dział Rozwoju podjął współpracę z biznesem, w tym z przedsiębiorstwami i instytucjami w których zatrudnieni są absolwenci uczelni. Zasięgnano opinii na temat prowadzonych w Uczelni kierunków studiów, w tym kierunku Zarządzanie. W tym celu m.in. przygotowano specjalnie dedykowane dla biznesu materiały o sylwetkach zawodowych absolwentów WSZOP. Zespół oceniający uważa iż współpraca ta powinna objąć pozyskiwanie opinii przedstawicieli biznesu o koncepcji kształcenia jak i jej realizacji. Ostatnie działania dziekana wizytowanego wydziału poszerzają udział interesariuszy w budowaniu koncepcji kształcenia. Dziekan WHS powołał 18.10.2013 roku Wydziałową Radę Społeczną na kierunku Zarządzanie, której zadaniem jest wyrażanie opinii o programach kształcenia na kierunku z uwzględnieniem pożądaných kompetencji absolwentów oraz zapotrzebowania rynku pracy na nowe specjalności, a także współpraca z Zespołem ds. KRK. W skład Rady wchodzi: Dziekan i Prodziekan Wydziału, a także sześciu przedstawicieli biznesu, np. –Biura Projektów Strategicznych, Kompanii Węglowej S.A. Katowice, – Kopex Construction Sp. z o.o., Katowice –Konsorcjum Przedsiębiorstw Robót Górniczych i Budowy, Szybów, Mysłowice, – GK Nystal S.A., Spółdzielni Mieszkaniowej „Górnik”, Jaworzno.. Rada ta wyraża opinie o programach kształcenia, dyskutuje o pożądaných

kompetencjach absolwentów, a także przekazuje informacje o zapotrzebowaniu rynku pracy. Dyskusje władz Wydziału, pracowników prowadzących zajęcia z przedstawicielami Rady dotyczą również możliwości rozwoju kierunku *zarządzanie* oraz propozycji zmian oferty specjalności.

**Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego (ocena:, w pełni,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

1.1)

Koncepcja kształcenia kierunku zarządzanie nawiązuje do misji Uczelni oraz realizuje cele strategiczne Wydziału poprzez ofertę specjalności \zgodną z oczekiwaniami rynku pracy.

1.2)

Kadra akademicka, Senat, Rada Wydziału, studenci oraz współpracujący z Wydziałem przedstawiciele biznesu biorą udział w określaniu koncepcji kształcenia kierunku zarządzanie poprzez aktywne dyskusje w zespołach i komisjach ds. jakości kształcenia .

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Na mocy Uchwały nr 13/2011/2012 Senat w dniu 28 czerwca 2012 r. przyjął efekty kształcenia dla kierunków prowadzonych na Wydziale Humanistyczno-Społecznym, zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji, w tym dla kierunku *zarządzanie*. Natomiast Uchwałą nr 22/2012/2013 z dnia 12 lipca 2013 r. – Senat na wniosek Rady Wydziału – zatwierdził zmiany w opisie kierunkowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rad Wydziałów w czasie których były zatwierdzone wskazane wyżej dokumenty.

Kierunek *zarządzanie* na Wydziale Humanistyczno-Społecznym WSZOP w Katowicach (profil ogólnoakademicki) prowadzony jest dla pierwszego i drugiego stopnia w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Efekty kształcenia dla kierunku są odnoszone do obszaru *nauk społecznych* w dziedzinie *nauk społecznych* (dyscypliny: *nauki o bezpieczeństwie* i *psychologia*) oraz w dziedzinie *nauk ekonomicznych* (dyscypliny: *ekonomia*, *nauki o zarządzaniu*, *towaroznawstwo*).

Uczelnia przygotowała zestawienie efektów kształcenia zgodnie z wymogami KRK dla studiów pierwszego i drugiego stopnia. W każdej matrycy określono efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz powiązano je z efektami obszarowymi oraz efektami realizowanych modułów planu studiów (moduły :ogólny, treści podstawowych, treści kierunkowych). Dodatkowo do matrycy powiązania kierunkowych efektów kształcenia z efektami przedmiotowymi dołączono moduły dla specjalności również w połączeniu z przewidywanymi w planie efektami przedmiotowymi.

Uczelnia zmodyfikowała opis kierunkowych efektów kształcenia zarówno dla pierwszego stopnia (czerwiec, lipiec 2013 r.), jak i drugiego stopnia (wrzesień 2013 r.). Zmiany efektów kształcenia związane były z wprowadzeniem nowych specjalności będących reakcją na potrzeby rynku pracy. Zmiany te nie były jednak zasadnicze, mieściły się w dopuszczalnym ustawowo procencie zmian efektów w stosunku do poprzednio obowiązującego i dotyczyły głównie efektów specjalnościowych. Kierunkowe efekty kształcenia przyjęte w Uczelni i

obowiązujące również dla cyklu kształcenia rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013 były określone poprawnie, miały wystarczające odniesienie do efektów przedmiotowych ogólnych i kierunkowych, dotyczyły studiów licencjackich. Od roku 2013/2014 kierunkowe efekty kształcenia zostały określone dla studiów drugiego stopnia oraz wprowadzonych na tym stopniu specjalności.

Dla **studiów pierwszego stopnia** kierunku *zarządzanie* w koncepcji realizowanej od roku akademickiego 2013/2014 wśród efektów kierunkowych wskazano 19 efektów wiedzy, 22 efekty umiejętności i 8 kompetencji społecznych, jakie osiąga absolwent kierunku. Wszystkie zapisane w dokumencie efekty (*Uchwała Senatu WSZOP z 12 lipca 2013r.*) opisano prawidłowo. Dla kierunku *zarządzanie* na studiach licencjackich od roku akademickiego 2013/2014 przewiduje się realizację następujących specjalności: *psychologia w biznesie, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie handlem i usługami*. Dla roczników rozpoczynających studia w roku 2011/2012 prowadzono natomiast specjalności: *psychologia w biznesie, zarządzanie zasobami ludzkimi i zarządzanie sprzedażą*. Modyfikacja specjalności objęła więc zmianę nazwy specjalności *zarządzanie sprzedażą* i w niewielkim stopniu efekty kształcenia związane z tą specjalnością. Specjalności dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych są takie same. Efekty kierunkowe dla każdej ze specjalności znajdują wystarczające pokrycie i rozwinięcie w proponowanych efektach przedmiotowych kierunkowych oraz efektach modułów specjalnościowych. Przyjęte efekty kształcenia dla poszczególnych specjalności są wystarczająco powiązane z koncepcją rozwoju kierunku *zarządzanie*.

Zgodnie z określonymi efektami kształcenia absolwent kierunku *zarządzanie* po uzyskaniu tytułu licencjata to specjalista przygotowany do pracy w obszarze szeroko rozumianej organizacji, posiada wiedzę z zakresu nauk o zarządzaniu i nauk pokrewnych, a także z psychologii ogólnej, użytecznej w biznesie oraz potrafi analizować i rozwiązywać problemy dotyczące gospodarowania i zarządzania zasobami ludzkimi, rzeczowymi, finansowymi oraz informacyjnymi. Dla poszczególnych specjalności opisano specyficzne dodatkowe umiejętności, jakie osiąga student po uzyskaniu tytułu licencjata. Opis ten jest jednocześnie opisem sylwetki absolwenta kierunku *zarządzanie* dla wygasającego cyklu kształcenia (dla studentów III roku studiów I stopnia) i jest zgodny ze standardami kształcenia.

W wykazie efektów kierunkowych zwraca uwagę duży udział wiedzy o zasobach ludzkich, a także tzw. miękkich czynnikach zarządzania jednostkami. W macierzy efektów dla pierwszego stopnia **efekty wiedzy** powiązane z dziedziną *nauk społecznych* to np.: *ma wiedzę o podstawowych procesach psychicznych, o mechanizmach zachowania się człowieka, ich przejawach i uwarunkowaniach w różnych środowiskach funkcjonowania człowieka; ma wiedzę o podstawowych mechanizmach oraz uwarunkowaniach funkcjonowania jednostki w relacjach interpersonalnych i w grupach; zna procesy i zjawiska zachodzące w grupie i zespole pracowniczym.* **Efekty umiejętności** z dziedziny *nauk społecznych* to: *posiada umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społecznych w szerszej perspektywie kulturowej i cywilizacyjnej; ma umiejętność zwiększenia własnej skuteczności w działalności zawodowej; potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do efektywnego kierowania zespołem pracowniczym, a także do doradzania i wspomagania kierownika oraz jego podwładnych w dążeniu do rozwoju kompetencji.* W grupie **efektów kompetencji społecznych** podkreślić należy te, które są powiązane z szeroko pojętym społecznym zachowaniem w otoczeniu, np. *umie poruszać się na rynku pracy i zmieniać zatrudnienie, rozumie potrzebę postępowania etycznego w pełnieniu ról zawodowych i społecznych.*

Wśród wskazanych efektów (*Uchwała Senatu WSZOP z 12 lipca 2013r.*) nie pojawiają się specyficzne efekty powiązane z dyscypliną *towaroznawstwo*. Udział efektów z dyscyplin *psychologia, ekonomia, nauki o zarządzaniu* jest wystarczający. Można też uznać możliwość odnoszenia tych efektów, do dyscypliny *nauki o bezpieczeństwie*. Trudno natomiast doszukać się możliwości bezpośredniego odniesienia przyjętych efektów do dyscypliny *towaroznawstwo*.

Dla studiów drugiego stopnia efekty kształcenia określa się w obszarze *nauk społecznych* wskazując te same dziedziny i dyscypliny, jak w studiach licencjackich pierwszego stopnia. Przyjęto 10 kierunkowych efektów wiedzy, 11 kierunkowych efektów umiejętności i 7 efektów nazwanych kompetencjami personalnymi i społecznymi. W grupie zakładanych efektów wiedzy zwraca również uwagę ich odnoszenie się do miękkich czynników zarządzania, np.: absolwent kierunku *posiada rozszerzoną wiedzę o relacjach współpracy i konkurencji między organizacjami gospodarczymi i instytucjami społecznymi ze szczególnym uwzględnieniem wypracowywania kompromisów międzyorganizacyjnych w oparciu o odpowiednie metody i techniki prowadzenia negocjacji*. W odniesieniu do efektów specjalnościowych również pojawiają się miękkie efekty wiedzy związane z procesem zarządzania.

Na tym poziomie studiów realizowane są cztery specjalności. Dwie z nich: *zarządzanie projektami* i *zarządzanie zasobami ludzkimi* uruchomione zostały od roku akademickiego 2013/2014, a dwie: *zarządzanie organizacjami pomocy społecznej* i *zarządzanie produkcją imprez kulturalnych* były realizowane również wcześniej.

Dla każdej ze specjalności formułuje się dodatkowe zestawy efektów specjalnościowych, które istotnie uzupełniają zakres kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Każdy z efektów specjalnościowych jest powiązany z konkretnym efektem kierunkowym. Tym samym efekty kierunkowe są odnoszone do efektów kształcenia w *obszarze nauk społecznych*, a efekty specjalnościowe zawsze odnoszone do efektów kierunkowych wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Przyjęte rozwiązanie i opis jest prawidłowy, przejrzysty i pozwala odnosić zakładane efekty do opisu sylwetki absolwenta, a następnie do efektów przedmiotowych.

Opis sylwetki absolwenta dostępny w dokumentach Wydziału Humanistyczno-Społecznego w trakcie wizytacji oceniającej kierunek *zarządzanie* został dobrze powiązany z efektami kierunkowymi oraz dodatkowo doprecyzowanymi efektami specjalnościowymi. Absolwent, magister kierunku *zarządzanie*, uzyskuje wiedzę z zakresu praw ekonomicznych i reguł zarządzania umożliwiającą ocenianie i interpretowanie zjawisk w organizacjach. Uzyskuje też umiejętności realizacji funkcji zarządczych z zastosowaniem współczesnych koncepcji zarządzania, samodzielnej oceny sytuacji finansowej, rynkowej i kadrowej. Dla każdej z czterech proponowanych specjalności wskazano specyficzne elementy. Na specjalności *zarządzanie projektami* zakłada się osiągnięcie 9 efektów specjalnościowych, 7 efektów umiejętności i 8 efektów kompetencji personalnych. Efekty specjalnościowe pozwalają realizować/pogłębiać specyficzną wiedzę i umiejętności zgodnie z koncepcją tej specjalności. Absolwent specjalności *zarządzanie projektami* uzyskuje niezbędną wiedzę i umiejętności, żeby przystąpić do egzaminu certyfikowanego w International Projekt Management Association.

W specjalności *zarządzanie organizacjami pomocy społecznej* zakłada się osiągnięcie 10 efektów wiedzy (np. *definiuje i objaśnia główne cechy profilaktyki społecznej; rozróżnia i charakteryzuje instytucje wsparcia społecznego; ma wiedzę o podmiotach polityki społecznej; zna ryzyka socjalne i ubezpieczeniowe*), których specyfika jest całkowicie uzasadniona, ale każdy z efektów ma odniesienie do przyjętych efektów kierunkowych. Podobny jest układ specyficznych efektów umiejętności dla tej specjalności (np. *potrafi przewidywać zagrożenia w rozwoju i zachowaniu jednostek oraz zaplanować działania profilaktyczno-kompensacyjne lub pomocowe*). Wątpliwości nie budzą również opisy specyficznych specjalnościowych efektów kompetencji dla tych specjalności.

. W ramach specjalności *zarządzanie bezpieczeństwem* zakłada się realizację 9 efektów wiedzy (np. *definiuje wiedzę ogólną dotyczącą organizacji i zarządzania bezpieczeństwem społecznym, interpretuje politykę bezpieczeństwa RP, charakteryzuje zarządzanie bezpieczeństwem UE oraz NATO*), 10 efektów umiejętności (np. *wydaje opinie z zakresu planowania i realizowania przedsięwzięć związanych z bezpieczeństwem narodowym w skali*

globalnej, narodowej, regionalnej i lokalnej, obsługuje urzędnicy centrów zarządzania kryzysowego), wskazano także specjalnościowe efekty w zakresie kompetencji.

Specjalność **zarządzanie produkcją imprez kulturalnych** realizuje obok zakładanych efektów kierunkowych 10 specjalnościowych efektów wiedzy (np. *zna aktualne krajowe i europejskie polityki kulturalne ...*, *zna nowoczesne technologie wykorzystywane współcześnie w sektorze kultury*), 10 efektów o charakterze umiejętności (np. *potrafi wykreować produkty kulturalne dla różnych grup interesariuszy ...*, *potrafi kompleksowo zarządzać projektem kulturalnym*), oraz 8 efektów kompetencji społecznych (np. *tolerancyjnie podchodzi do różnych form aktywności twórczej*).

Przyjęte efekty specjalnościowe dla każdej z proponowanych specjalności nie budzą wątpliwości, zostały sformułowane poprawnie i dobrze powiązane z efektami kierunkowymi. Opisy sylwetki absolwenta każdej specjalności zostały wystarczająco powiązane z zakładanymi efektami specjalnościowymi. Zarówno w opisie sylwetki absolwentów, jak i w efektach specjalnościowych, nie ma bezpośredniego przełożenia do dyscypliny *towaroznawstwo*, którą wskazuje się w dokumentach kierunkowych efektów kształcenia.

! Studenci szczególnie podkreślili, że zakładane efekty kształcenia poszczególnych przedmiotów kierunku zarządzanie pokrywają się z potrzebami rynku pracy. Studenci pozytywnie odnieśli się do szerokiego doboru specjalności (trzy na I stopniu studiów i cztery na stopniu II), który odzwierciedla ich zainteresowania. W tym zakresie studenci wskazali na występujące praktyki nieuruchamiania specjalności ze względu na zbyt niską liczbę studentów. Studenci rozumieją taką praktykę, ale podkreślają, że nie są informowani z odpowiednim wyprzedzeniem o danej zmianie.

Przyjęto ogólnoakademicki profil kształcenia zakładając realizację trzytygodniowej praktyki, w której realizuje się przede wszystkim efekty umiejętności i kompetencji społecznych.

Matryca efektów kształcenia, zarówno dla studiów licencjackich, jak i magisterskich, pokazuje łączenie efektów kierunkowych z efektami przedmiotowymi poszczególnych modułów. Spójność kierunkowych i modułowych efektów kształcenia w tym dla każdej ze specjalności jest wystarczająca.

Dołączone do raportu samooceny karty przedmiotów poszczególnych modułów zawierają wykaz przedmiotowych efektów kształcenia, a także ich odniesienie do efektów kierunkowych. Efekty kształcenia seminarium dyplomowego i praktyki zawodowej zostały dobrze powiązane z zakładanymi kierunkowymi, a szczególnie specjalnościowymi efektami kształcenia.

Zakładane efekty kierunkowe są wystarczające dla profilu ogólnoakademickiego. Można uznać, że są one wystarczająco umocowane w obszarze *nauk społecznych* i wskazanych dyscyplinach dziedziny *nauki społeczne* oraz wybranych dyscyplin dziedziny *nauki ekonomiczne*, oprócz dyscypliny *towaroznawstwo*, którą autorzy raportu samooceny wskazują jako jedną z dyscyplin, do których odnoszą się efekty kształcenia kierunku *zarządzanie*..

Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili przekonanie że efekty kształcenia są prawidłowo dobrane dla ich kierunku. Realizowane w toku studiów przedmioty pokrywają się z ich wyobrażeniem co do kierunku zarządzanie z okresu rekrutacji, a osiągnięte efekty kształcenia są tymi, które studenci identyfikują jako związane z dziedziną zarządzania.

Zakładane kierunkowe efekty kształcenia dla **studiów pierwszego i drugiego stopnia** realizowane są przez efekty przedmiotowe poszczególnych modułów kształcenia (podstawowego oraz modułu kierunkowego -razem z seminarium dyplomowym). Przyjęte cele kształcenia i efekty przedmiotowe dla tych modułów są określone prawidłowo i dają możliwości realizacji zakładanych efektów kierunkowych. Efekty przedmiotowe

uszczegóławiają i rozwijają efekty kierunkowe co tworzy możliwość ich realizacji .

Praktyka zawodowa (trzy tygodnie) zakłada realizację konkretnych efektów umiejętności i kompetencji społecznych. Cele tych praktyk zostały prawidłowo określone.

Można uznać, że jej powiązanie z wykazem efektów kierunkowych jest prawidłowe.

Studenci pozytywnie odnieśli się do funkcjonującego na kierunku systemu praktyk zawodowych, który w dużym stopniu jest monitorowany i koordynowany przez władze Uczelni. Podkreślili oni, że dobór instytucji, w których odbywają się praktyki jest adekwatny do ich oczekiwań zawodowych i pozwala na uzupełnienie wiedzy zdobywanej w ramach studiów. Instytucje przyjmujące studentów na praktyki oferują im konkretne czynności do wykonania, które są uprzednio ustalone z władzami Uczelni. Studenci mają także możliwość zaliczenia jako praktyk zawodowych – własnej pracy zawodowej, ale tylko jeżeli praca ta w odpowiednim stopniu, ocenianym przez pracownika Uczelni, jest powiązana z procesem kształcenia kierunku zarządzanie.

Informacje na temat efektów kształcenia kierunku *zarządzanie* są dostępne dla studentów drogą elektroniczną, poprzez informacje w Dziekanacie, a także przekazywane przez prowadzących poszczególne przedmioty. Dodatkowo dostępna jest też informacja charakteryzująca sylwetkę absolwenta każdej z oferowanych specjalności pierwszego i drugiego stopnia kierunku *zarządzanie* przygotowana przez WSZOP w Katowicach w formie ogólnodostępnej broszury informacyjnej. Broszura ta może być wykorzystywana zarówno przez kandydatów na studia, jak i studentów wybierających specjalność w trakcie studiów oraz przez interesariuszy zewnętrznych, potencjalnych pracodawców.

2.2).

Kierunkowe efekty kształcenia zarówno dla pierwszego, jak i drugiego stopnia w formie efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zostały sformułowane zgodnie z wymaganiami KRK (*Uchwała Senatu z dnia 12 lipca 2013r.* i *Uchwała z dnia 27 września 2013r.*).

Przyjęte w zestawie kierunkowych efektów kształcenia **pierwszego stopnia** w załączniku do Uchwały Senatu określenia są zrozumiałe, chociaż bardzo ogólne. Efekty przedmiotowe opisane w sylabusach są zrozumiałe i nie budzą wątpliwości. Opis sylwetki absolwenta jest również zrozumiały.

Przyjęte efekty kierunkowe dla studiów **drugiego stopnia** pokazują wystarczające różnice i podwyższenie wymagań w stosunku do studiów licencjackich. Wszystkie efekty kierunkowe zostały sformułowane w sposób poprawny i zrozumiały dla odbiorcy. Zakładane efekty specjalnościowe (cztery specjalności w ofercie) są szczegółowo wiązane z tematyką kształcenia i dobrze pokazują pogłębianie przyjętych celów i efektów kształcenia na studiach magisterskich. Sformułowania kierunkowych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz uzupełniających je efektów specjalnościowych są zrozumiałe, wystarczająco szczegółowe i dobrze odzwierciedlają zakładaną sylwetkę absolwenta.

Opis efektów przedmiotowych dla studiów I i II stopnia pozwala na ich sprawdzalność.

Zarówno studenci, jak również przedstawiciele samorządu studenckiego wizytowanego kierunku pozytywnie oceniają sposób przedstawienia efektów kształcenia. Na uwagę zasługuje fakt, iż grupa studentów aktywnie działających w samorządzie studenckim poprawnie identyfikuje pojęcie efektów kształcenia i potrafi wskazać źródło, gdzie mogą takie informacje znaleźć. Jednakże ogół studentów takich informacji już nie posiada i uważa je za zbędne.

Na podstawie przedstawionych ZO PKA sylabusów zawierających zapis efektów kształcenia, a także po wglądzie do wewnętrznego systemu informatycznego Uczelni, który jest dostępny dla każdego studenta należy stwierdzić, iż efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób czytelny i są dostępne dla studentów.

2.3)

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, dyplomy oraz karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

W suplementach:

- *W pkt. II - Informacje o dyplomie ust. 4 i 5 – Nazwa i status Uczelni – wskazane byłoby zamieszczenie informacji, na podstawie jakiej ustawy funkcjonuje Uczelnia, oraz określenie pełnego statusu Uczelni (tj. niepubliczna uczelnia zawodowa)*
- *W pkt. IV - Informacje o treści studiów - w ust. 2 – Standardy kształcenia – podanie pełnej metryczki rozporządzenia (tj. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. Nr 164, poz. 1166, z późn. zm.), uzupełnienie wpisów - przy semestrach - o rok akademicki, w którym realizowane było kształcenie, a ponadto wpisanie oceny z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego.*

Przechowywanie efektów kształcenia

W Wyższej Szkole Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach obowiązują zapisy Instrukcji Kancelaryjnej zatwierdzone na mocy Zarządzenia nr 7/2011 Kanclerza z dnia 30 września 2011 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Kancelaryjnej, której celem jest ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. Instrukcja te określają zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych. Natomiast tryb przekazywania do Archiwum WSZOP regulują postanowienia Organizacji i Zakresu Działania Składnicy Akt wprowadzone na mocy Zarządzenie nr 1 Kanclerza z dnia 1 października 2008 r. Po upływie okresu przechowywania, akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego.

Natomiast procedury dotyczące archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją zajęć dydaktycznych i gromadzeniem dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia zostały zatwierdzone na mocy Zarządzenia nr 23/2009/2010 Rektora z dnia 16 lipca 2010 r. w sprawie gromadzenia i przechowywania prac pisemnych studentów. Z przepisów tych wynika, iż nauczyciel jest obowiązany przechowywać sprawdzane prace śródsemestralne do czasu zakończenia bieżącego semestru, zaś zaliczeniowe i egzaminacyjne prace pisemnie do czasu zakończenia następnego semestru.

System oceny efektów kształcenia na ocenianym kierunku oparty jest zarówno na częściowych formach weryfikacji uzyskiwanej wiedzy oraz umiejętności, jak również na końcowych formach zaliczenia w postaci egzaminów. Zdaniem studentów częściowe formy weryfikacji są zróżnicowane, zależne od przedmiotu, ale zwykle przybierają formę kolokwium, bądź zaliczeń w formie prezentacji multimedialnej. Egzaminy mają zróżnicowane formy pisemne, a także funkcjonuje ustna forma egzaminowania.

Studenci są informowani o sposobach weryfikacji osiągniętych przez nich efektów kształcenia podczas pierwszych zajęć z każdego przedmiotu, co zostało przez nich ocenione jako najskuteczniejsza metoda upowszechniania informacji. Dane o sposobie zaliczenia znajdują się także w ogólnodostępnym sylabusie, po zalogowaniu do systemu informatycznego Uczelni. Jednakże na podstawie przedstawionych sylabusów należy stwierdzić, że informacje w sylabusie w tym zakresie są niepełne i ograniczają się jedynie do wskazania sposobu zaliczenia (np. „egzamin”, „zaliczenie na ocenę”), bez podawania formy

zaliczenia (np. „test jednokrotnego/wielokrotnego wyboru”, „egzamin ustny”, itp.).

Wobec powyższego należy zarekomendować doprecyzowanie pozycji dot. weryfikacji efektów kształcenia w sylabusie o formę tej weryfikacji.

Przyjęte rozwiązania zakładają weryfikację efektów wiedzy w trakcie egzaminów (testy, egzaminy pisemne i ustne) oraz zaliczenia. Zwiększenie skuteczności osiągania zakładanych efektów mogą zapewnić materiały dydaktyczne zamieszczone w Elektronicznym Niezbędniku Studenta. Materiały te można ocenić wysoko, a ich przydatność docenili studenci.

Ocena efektów umiejętności, według pracowników Uczelni, jest trudniejsza. Stosowane rozwiązania ich weryfikacji są wystarczające, zakłada się, że wszystkie zajęcia prowadzone w formie ćwiczeń, warsztatów, projektów oraz praktyki studenckie są przez studentów zaliczane i weryfikują przyjęte efekty umiejętności. Uczelnia przewiduje także weryfikację kompetencji społecznych. Trafnie zakłada się, że efekty te weryfikowane są w trakcie dyskusji, swobodnego dialogu oraz uczestnictwa w zajęciach Koła Naukowego Psychologów. Wydaje się, że osiągnięcie tych efektów będzie możliwe do weryfikacji w długim okresie czasu po zbadaniu losów absolwentów.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili sposoby weryfikacji osiąganych efektów kształcenia i stwierdzili, że w ich odczuciu formy tej weryfikacji obejmują przede wszystkim wiedzę, ale także umiejętności i kompetencje społeczne. Te ostatnie mają być weryfikowane np. poprzez prezentacje multimedialne, projekty opracowywane w grupach, czy egzaminy przeprowadzane w formie ustnej.

Przyjęte w Uczelni dla kierunku *zarządzanie* rozwiązania systemowe, pozwalają weryfikować osiągnięcie zarówno efektów etapowych (zaliczenia poszczególnych przedmiotów, egzaminy końcowe, zaliczenia seminariów i zaliczenia praktyk studenckich), jak i efektów końcowych. Egzamin licencjacki zgodnie z Regulaminem studiów (Uchwała Senatu WSZOP z dnia 26 kwietnia 2012r.) zakłada, że na egzaminie dyplomowym student odpowiada na jedno wylosowane pytanie z zakresu studiowanego kierunku oraz na dwa pytania z problematyki prezentowanej pracy – jedno zadawane przez promotora, a drugie przez recenzenta. W trakcie wizytacji udostępniono zestawy pytań egzaminacyjnych (30 pytań) z opisem dla trzech specjalności (*zarządzanie zasobami ludzkimi, psychologia w biznesie, zarządzanie sprzedażą*). Zestawy pytań są identyczne i można je traktować jako pytania odnoszące się do kierunku *zarządzanie*. Tematyka pytań w wystarczającym stopniu uwzględnia zakładane efekty kierunkowe, głównie efekty wiedzy, a w mniejszym stopniu także efekty umiejętności. Można zauważyć, że w większym stopniu efekty umiejętności i efekty kompetencji społecznych uwzględniane są w pytaniach formułowanych przez promotora i recenzenta.

Opracowano zasady egzaminu magisterskiego. W trakcie wizytacji przekazano informację, że lista pytań na egzamin magisterski kierunku *zarządzanie* dla wszystkich specjalności jest w trakcie opracowywania (z dnia 8.03.2013).

Zasady organizacji egzaminu dyplomowego licencjackiego oraz magisterskiego są prawidłowe. Praca dyplomowa studenta może być uznana za weryfikację zakładanych efektów wiedzy i umiejętności oraz kompetencji społecznych dla kierunku *zarządzanie*.

Zdaniem studentów przyjęty na kierunku *zarządzanie system*, umożliwia ocenę zdobywanych przez nich efektów kształcenia – na każdym etapie kształcenia. Wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne studentów są weryfikowane w podobnych formach na poszczególnych etapach studiów. Formy te odpowiadają studentom i ich zdaniem z jednej strony pozwalają skutecznie zweryfikować osiągnięte przez nich efekty, a z drugiej motywują studentów do nauki.

Także proces dyplomowania – w formie obrony prac dyplomowych, zdaniem studentów jest formą właściwą i pozwala na weryfikację ich umiejętności i kompetencji

społecznych.

Zalecenie z poprzedniej wizytacji dotyczące rozszerzenia egzaminu dyplomowego i wprowadzenia pytań z zakresu tematyki kierunku studiów oraz zastosowania rozwiązania polegającego na losowaniu pytania kierunkowego zostało zrealizowane.

Ocena osiągnięcia efektów przedmiotowych – szczególnie efektów wiedzy i umiejętności – jest szczegółowo wystandaryzowana i określona dla poszczególnych ocen zarówno dla wszystkich przedmiotów realizowanych na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia. Opis kryteriów ocen jest wnikliwy i całkowicie wystarczający.

Zasady obliczania oceny ostatecznej na egzaminie dyplomowym są także prawidłowe.

Przedstawiciele samorządu studenckiego wizytowanego kierunku stwierdzili, że w ramach prac Komisji ds. KRK wystandaryzowano efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, założone dla kierunku zarządzanie, Ogół studentów wizytowanego kierunku podczas spotkania z ZO PKA stwierdził, że, nauczyciele akademicy – ze względu na specyfikę niektórych przedmiotów, starają się rozszerzać zakres materiału w stosunku do treści zawartych w sylabusach. Fakt ten został pozytywnie oceniony przez studentów.

Uczelnia podaje, że w roku akademickim 2012/2013 ze studiów licencjackich na ocenianym kierunku zrezygnowało 13 osób. Byli to studenci niestacjonarni. Natomiast w roku poprzednim 26 osób (głównie również niestacjonarni). W stosunku do liczby studentów na kierunku skreślenia stanowią niewielki procent. Z ogólnej liczby studiujących było to około 8% studentów. Najczęściej przyczyną rezygnacji ze studiów był brak uiszczenia wymaganych opłat, brak zaliczeń semestru w wymaganym terminie, wyjazdy za granicę, a także względy zdrowotne. Prodziekan Wydziału przeprowadza indywidualne rozmowy ze studentami decydującymi się na rezygnację ze studiów. Uczelnia zakłada możliwości podejmowania działań pomocy materialnej (rozłożenie płatności na raty, stypendia socjalne, zapomogi). Podkreślić należy, że przyczyny rezygnacji ze studiów wynikają z czynników niezależnych od Uczelni. Odsiew wynikający z niezaliczenia przedmiotów/semestru jest stosunkowo niewielki.

Struktura ocen z zimowej sesji egzaminacyjnej 2013/2014 pokazuje, że rozkład ocen ujawniał oceny niedostateczne, ale dominowały bardzo dobre. Struktura ocen z egzaminu dyplomowego, które odbyły się w czerwcu i wrześniu 2013 r. pokazuje, że na dyplomach dominowały oceny ponad dobre (aż 64,2% ocen to oceny na 4,5 oraz 5,0, a zaledwie 1,5% absolwentów kierunku uzyskało ocenę na dyplomie dostateczny plus, przy braku ocen dostatecznych).

Podczas spotkania z ZO PKA studenci jako przyczynę odsiewu wskazali przede wszystkim rezygnację ich kolegów ze studiów, związaną z rozczarowaniem faktem studiowania, bądź z kwestiami finansowymi. Studenci ocenili, że najwięcej studentów rezygnuje ze studiów w trakcie pierwszego semestru studiów pierwszego lub drugiego stopnia. Ich zdaniem liczba studentów rezygnujących ze studiów z wyżej wymienionych przyczyn jest wysoka, lecz charakteryzują oni to zjawisko jako normalne.

System oceny efektów kształcenia stosowany na wizytowanym kierunku jest dostępny zarówno w formie sylabusów udostępnianych studentom za pomocą wewnętrznego systemu informatycznego, jak również informacje o efektach kształcenia można znaleźć na stronie internetowej Uczelni. Poza tym studenci są informowani o efektach kształcenia na części przedmiotów w ramach pierwszych zajęć o charakterze organizacyjnym. Nie jest to jednak praktyka powszechnie przyjęta.

Studenci pozytywnie ocenili dostępność informacji o systemie i wiedzieliby gdzie należy szukać informacji o nim, gdyby zaszła taka konieczność.

Rekomendowane jest wprowadzenie informowania studentów o efektach kształcenia w ramach zajęć organizacyjnych z każdego przedmiotu.

Od roku akademickiego 2008/2009 wykorzystuje się w Uczelni Platformę Moodle traktując ją jako metodę nauczania na odległość. W roku akademickim 2012/2013 zajęcia w formie *e-learningu* przeprowadzono dla 13 przedmiotów, łącznie w wymiarze 65 godzin dydaktycznych. Wspomaganie *e-learningowe* obejmuje 0,77% godzin zajęć, czyli ma charakter uzupełniający w stosunku do wykorzystywanych, tradycyjnych metod nauczania. Jak wynika z raportu samooceny w Uczelni rozwija się opracowywanie elektronicznych materiałów dydaktycznych i kursów szkoleniowych. Studenci wysoko oceniają przydatność Platformy Moodle i stosowane rozwiązania dotyczące elektronicznych materiałów dydaktycznych.

Dotychczas zastosowane zasady kształcenia na odległość można uznać za poprawne, chociaż w stosunku do ogólnej liczby godzin w programie zajęć, kształcenie w formie *e-learningu* odgrywa niewielką rolę zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia.

Studenci wskazali jedynie na jeden przedmiot, którego forma zaliczenia odbywała się poprzez platformę internetową, jednakże same zajęcia odbywały się w budynkach Uczelni. Studenci byli poinformowani o takiej formie zaliczenia i w czasie zajęć byli do niej przygotowywani.

2.4)

W latach 2011-2013 studia licencjackie kierunku *zarządzanie* ukończyło 787 absolwentów, z tym że w ubiegłym roku akademickim liczba absolwentów zmniejszyła się o 50%. Badanie losów absolwentów prowadzone jest przez akademickie Biuro Karier. W opinii pracowników Biura, prowadzone analizy pozwalają modernizować programy nauczania i przybliżyć je zarówno do zainteresowań studentów, jak i potrzeb pracodawców. W raporcie samooceny oraz udostępnionych w trakcie wizytacji dokumentach, nie odnaleziono szczegółowej informacji o wynikach prowadzonych analiz losów absolwentów. Wskazane byłoby przeprowadzenie ankiety badającej opinie absolwentów kończących studia licencjackie na temat programu tych studiów, a w kolejnych latach szczegółowe badanie losów absolwentów studiów II stopnia kierunku *zarządzanie*. W trakcie wizytacji, podczas dyskusji z pracownikami Biura Karier oraz pełnomocnikiem ds. praktyk studenckich, rozważano możliwości realizacji takich badań. Można dodać, że w lutym 2014 r. został powołany w Uczelni Klub Dyskusyjny Absolwenta, którego efektem działań mogą być także działania modernizujące programy nauczania i treści kształcenia na ocenianym kierunku.

W odniesieniu do poprzedniego raportu PKA dot. kierunku zarządzanie WSZOP z perspektywy studenckiej poprawiła się dostępność informacji dot. warunków przeprowadzania zajęć, w tym zasad weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Jakość prac dyplomowych nie budziła zastrzeżeń, nieliczne prace nie mieściły się w kanonie nauk o zarządzaniu i wykazywały związek z dyscypliną ekonomia.. Prace mają prawidłową strukturę. Zazwyczaj składają się z trzech rozdziałów, jednego rozdziału teoretycznego i dwóch rozdziałów empirycznych.

1. Wkład pracy własnej studentów jest widoczny. Prace opierają się głównie na badaniach ankietowych. Wyniki tych badań są jednak pobieżnie omówione, wnioski są słabe.
2. Formalna strona pracy nie zawsze jest poprawna. Promotorami i recenzentami prac są doktorzy. Jest to dopuszczalne w pracach licencjackich, jednak dla podniesienia ich poziomu warto rozważyć angażowanie samodzielnych pracowników jako promotorów lub recenzentów. **W opinii zespołu**

oceniającego należy położyć większy nacisk na bardziej wnikliwe wnioskowanie, proponowanie konkretnych metod poprawnych rozwiązań zarządczych i rozbudowanie empirycznej części prac.

Prace etapowe nie budziły istotnych zastrzeżeń.

**Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego(ocena: w pełni,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

2.1)

Zakładane kierunkowe efekty kształcenia kierunku zarządzanie dla profilu ogólnoakademickiego studiów pierwszego i drugiego stopnia są zgodne z wymogami KRK. Efekty wiedzy odnoszone są do obszaru *nauk społecznych*, dziedzinie *nauk społecznych*: dyscypliny *nauki o bezpieczeństwie* i *psychologia*, dziedzinie *nauk ekonomicznych*: dyscypliny *ekonomia*, *nauki o zarządzaniu*, *towaroznawstwo*. W wykazie efektów kształcenia nie odnaleziono efektów związanych z dyscypliną *towaroznawstwo*.

Przyjęte efekty przedmiotowe dla studiów licencjackich zapewniają realizację zakładanych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Efekty kierunkowe dla studiów II stopnia znajdują bardzo dobre pogłębienie w efektach specjalnościowych. Można uznać, że spójność kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia jest wystarczająca. Wykaz efektów poszczególnych modułów pokazuje że są wystarczające dla osiągnięcia zakładanych efektów kierunkowych. Praktyki zawodowe i określone dla nich cele oraz efekty umiejętności dobrze uzupełniają zakładane efekty kształcenia.

2.2)

Efekty kształcenia przyjęte dla kierunku zostały sformułowane w sposób zrozumiały. Można przyjąć, że ich opis zarówno dla poziomu studiów licencjackich, jak i magisterskich pozwala sprawdzić ich osiągnięcie przez absolwentów.

Założone efekty kształcenia z perspektywy studentów są czytelne i sprawdzalne, jednak tylko część studentów dostrzega użyteczność tego typu informacji.

2.3)

Proponowany dla kierunku system ocen efektów kształcenia umożliwia weryfikację osiągania efektów wiedzy i umiejętności, a pośrednio także kompetencji społecznych. Oceniane efekty etapowe dla poszczególnych przedmiotów zostały prawidłowo i bardzo dokładnie wskazane w kryteriach ocen dla każdego przedmiotu. Można uznać, że przyjęte rozwiązania umożliwiają ocenę etapowych efektów kształcenia w odniesieniu do każdego przedmiotu.

Zasady organizacji egzaminu końcowego i pytania egzaminacyjne dla studiów licencjackich nie budzą zastrzeżeń, a prace dyplomowe i przebieg egzaminu można traktować jako weryfikację efektów kierunkowych. Pytania na egzamin magisterski były w trakcie wizytacji dopiero opracowywane (aktualnie prowadzone są zajęcia dla pierwszego roku studiów magisterskich, niestacjonarnych), ich ocena będzie możliwa dopiero w semestrze zimowym roku akademickiego 2014/2015.

Stosowany przez jednostkę system oceny efektów kształcenia jest przejrzysty i zdaniem studentów pozwala na weryfikację osiąganych przez nich efektów na różnych etapach kształcenia. Studenci orientują się w tym jak wygląda system i wiedzą gdzie mogą uzyskać informacje na jego temat.

W odniesieniu do poprzedniego raportu PKA dot. kierunku zarządzanie WSZOP z perspektywy studenckiej poprawiła się dostępność informacji dot. warunków przeprowadzania zajęć, w tym zasad weryfikacji osiąganych przez studentów efektów

kształcenia.

2.4)

Monitorowanie losów absolwenta koordynuje Biuro Karier w Uczelni. W trakcie wizytacji nie uzyskano, w jaki stopniu analizy losów absolwentów wpływały na zmiany kierunku kształcenia.

Kryterium 3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału Humanistyczno-Społecznego, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą na Wydziale procedurą, tj. przez Radę Wydziału. W posiedzeniach organów kolegialnych uczestniczyli studenci. W procesie tworzenia kierunku uczestniczyli interesariusze wewnętrzni.

Rada Wydziału Humanistyczno-Społecznego pozytywnie zaopiniowała efekty kształcenia dla wszystkich kierunków prowadzonych na tym wydziale, w tym dla ocenianego kierunku *zarządzanie* (Uchwała nr 17/2011/2012 z dnia 15 czerwca 2012 r.), zaś na posiedzeniu w dniu 27 września 2012 r. zatwierdziła plany studiów i programy kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia na kierunku studiów *zarządzania* zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji obowiązujące od roku akademickiego 2012/2013. Na posiedzeniu w dniu 14 czerwca 2013 r. Rada Wydziału – Uchwałą nr 16/2012/2013 zatwierdziła zmiany w opisie kierunkowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów oraz Uchwałą nr 22/2012/2013 zmiany w planie i programie studiów na kierunku *zarządzanie*.

Obecnie realizowany plan zajęć dla studiów pierwszego stopnia w ramach trzech specjalności na studiach stacjonarnych zakłada realizację 1990 godzin, a na studiach niestacjonarnych 1390 godzin. W stosunku do planów realizowanych przed wprowadzeniem KRK zostały zmienione wymiary godzin zarówno dla studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Studia dla trybu stacjonarnego i niestacjonarnego trwają sześć semestrów.

Na studiach stacjonarnych drugiego stopnia (cztery specjalności) przewiduje się w zależności od specjalności realizację 855-900 godzin zajęć, a na studiach niestacjonarnych 660-705 godzin. Większy wymiar godzin dotyczy specjalności *zarządzanie bezpieczeństwem*.

Przyjęte w planie pierwszego stopnia przedmioty z poszczególnych modułów umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym również dodatkowych efektów zapewniających osiągnięcie opisanej sylwetki absolwenta poszczególnych specjalności.

Struktura programów nauczania na kierunku *zarządzanie* studiów licencjackich dla roczników rozpoczynających studia w roku akademickim 2012/2013 oraz studiów magisterskich rozpoczynających studia w roku akademickim 2013/2014 jest poprawna. Układ programów dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych z uwagi na listę realizowanych przedmiotów i treści kształcenia jest taki sam. Różnice polegają jedynie na zmienionych wymiarach godzinowych poszczególnych zajęć. Struktura kwalifikacji absolwenta opisana w odniesieniu do każdej realizowanej specjalności jest możliwa do osiągnięcia po zrealizowaniu pełnego cyklu kształcenia.

Kierunkowe efekty kształcenia są realizowane między innymi przez moduł przedmiotów ogólnych 1. (*język obcy, technologia informacyjna, logika, kultura języka, socjologia, podstawy prawa, prawo pracy, filozofia i organizacja działalności gospodarczej*). Każdy z przedmiotów ogólnych jest odnoszony do konkretnych efektów kierunkowych.

Analiza sylabusów oraz matrycy odniesień pozwala stwierdzić, że przedmioty modułu 2. treści podstawowe (*matematyka, statystyka opisowa, podstawy zarządzania, nauki o organizacji, mikroekonomia, makroekonomia, finanse*) umożliwiają realizację kierunkowych efektów kształcenia. Najbardziej rozbudowany zestaw przedmiotów modułu 3. – treści kierunkowe również odnoszony jest do poszczególnych przyjętych efektów kierunkowych. Można zauważyć, że pokrycie efektów wiedzy przez treści kierunkowe jest pełne. Jedynie niektóre efekty umiejętności są nieco słabiej uwidaczniane w matrycy pokrycia (odnosi się to przede wszystkim do K_U16 do K_U17 i K_U20). Umiejętności te są częściowo realizowane przez moduł treści podstawowych i treści przedmiotów ogólnych. Szczegółowo określono efekty kierunkowe realizowane przez seminarium dyplomowe i praktykę zawodową. Pogłębienie zakładanych efektów kształcenia następuje poprzez realizację przedmiotów obligatoryjnych dla specjalności i przedmiotów specjalnościowych. Analiza matrycy efektów kształcenia dla kierunku *zarządzanie* studiów pierwszego stopnia, w której przedstawiono powiązanie efektów kierunkowych z realizowanymi przedmiotami poszczególnych modułów pokazuje, że wskazane jest wzmocnienie realizacji np. efektu K_U16. Konieczne jest zapewnienie pełnego pokrycia efektów kierunkowych przez przedmioty modułu 1, 2, 3 i 4. Efekty kierunkowe dla studiów drugiego stopnia realizowane są przez przedmioty modułu podstawowego (*konceptje zarządzania, makroekonomia, prawo w działalności gospodarczej, etyka w zarządzaniu i statystyka matematyczna*) oraz modułu kierunkowego (*zarządzanie strategiczne, zarządzanie procesami, marketing międzynarodowy, kontrola zarządcza i rachunkowość zarządcza, negocjacje, psychologia w zarządzaniu, bezpieczeństwo powszechne*) i seminarium magisterskie. Wszystkie zakładane efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych mają pokrycie w przedmiotach tych trzech modułów. Przedmioty specjalnościowe uzupełniają realizację przyjętych efektów kształcenia kierunkowego. Przyjęte rozwiązanie pokazuje, że efekty kierunkowe na studiach II stopnia są w pełni realizowane przez przedmioty w ramach modułu podstawowego, kierunkowego oraz seminarium. Założone efekty kształcenia są realizowane również poprzez wyraźnie pogłębione treści kształcenia w ramach przedmiotów specjalnościowych. Przyjęte kierunkowe efekty kształcenia kierunku *zarządzanie* pierwszego i drugiego stopnia znajdują wystarczające potwierdzenie w treściach kształcenia poszczególnych przedmiotów jak i formach zajęć i sposobach weryfikacji efektów kształcenia. Zestaw przedmiotów modułu podstawowego, kierunkowego oraz przedmiotów wspólnych (seminarium licencjackie, seminarium magisterskie, praktyka zawodowa dla licencjatów) w wystarczającym stopniu zapewniają realizację zakładanych efektów.

Ocenę możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku, w opinii studentów, należy ocenić pozytywnie. Studenci podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, iż ich oczekiwania co do studiowanego kierunku zostaną w większości spełnione poprzez realizowany program studiów. Jednakże część studentów wyraziła opinię, że mimo obrania jednej z kilku dostępnych ścieżek specjalnościowych w ramach studiów I stopnia – ich realizacja podczas studiów II stopnia może okazać się niemożliwa ze względu na niepokrywanie się specjalności. Na pytanie ZO PKA, czy studenci chcieliby uzupełnienia programu studiów o nowe elementy, studenci stwierdzili, iż w zakresie teoretycznym nie widzą takiej potrzeby, natomiast chętnie przyjęliby zwiększenie liczby zajęć praktycznych – na każdej z dostępnych specjalności. Studenci uznali, iż dobór przedmiotów na ocenianym kierunku jest właściwy i pozwoli im po ukończeniu studiów na podjęcie oczekiwanego zatrudnienia.

Studia licencjackie trwają sześć semestrów, a studia magisterskie cztery semestry.

Wykaz przedmiotów z poszczególnych modułów **studiów licencjackich, dobór ich treści kształcenia wskazuje, że osiągnięcie poszczególnych efektów kształcenia jest możliwe..** Program studiów dla roczników rozpoczynających zajęcia w roku akademickim 2012/2013 i

2013/2014 zakłada na studiach stacjonarnych realizację w formie wykładów zależności od specjalności 40,7%-45,2% godzin zajęć, a pozostałą część stanowią ćwiczenia, laboratoria i seminaria. Udział procentowy wykładów jako formy zajęć na studiach niestacjonarnych jest nieco większy niż na studiach stacjonarnych, ale nie przekracza 50%. W rozwiązaniach wcześniejszych udział wykładów był zbyt wysoki.

Przedmioty do wyboru – treści specjalnościowe – obejmują wystarczającą liczbę godzin i zapewniają osiągnięcie pogłębionych efektów kierunkowych dla absolwentów poszczególnych specjalności. Wyraźnie większy jest udział treści specjalnościowych dla specjalności *zarządzanie handlem i usługami* zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Tylko częściowo znajduje to uzasadnienie w opisie zakładanych efektów i sylwetce absolwenta specjalności.

Układ przedmiotów w poszczególnych modułach **studiów magisterskich** jest prawidłowy. Większy wymiar godzin i liczby przedmiotów dla specjalnościowego modułu specjalności *zarządzanie organizacjami pomocy społecznej oraz zarządzanie bezpieczeństwem* jest merytorycznie uzasadnione. Realizowane przedmioty umożliwiają osiągnięcie zakładanych, kierunkowych efektów kształcenia. Wykłady dla drugiego stopnia obejmują w zależności od specjalności 52,0-55% godzin ogółem. Taka struktura podziału form zajęć może być uzasadniona dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia wobec braku praktyki studenckiej na studiach stacjonarnych. Warto rozważyć wprowadzenie dodatkowej formy zajęć o charakterze konwersatorium.

Studenci kierunku zarządzanie WSZOP pozytywnie odnoszą się do czasu trwania kształcenia i uważają, że efekty kształcenia zostaną osiągnięte w przewidzianym czasie. Opinia taka dotyczy zarówno studentów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych.

Studenci pozytywnie odnoszą się do doboru treści kształcenia, choć większy nacisk położyliby na zajęciach o charakterze praktycznym. Bardziej preferowaną formą zajęć są ćwiczenia, chociaż relację godzin wykładowych do ćwiczeniowych studenci oceniają pozytywnie.

Stosowane metody kształcenia są oceniane przez studentów pozytywnie, choć raczej niechętnie odnoszą się do możliwości wprowadzenia w szerszej formie zajęć e-learningowych. Niechęć do form e-learningowych wynika z braku przeszkolenia w zakresie obsługi odpowiednich platform informatycznych.

W trakcie studiów licencjackich studenci uzyskują 180 punktów ECTS, program obejmuje: moduł przedmiotów ogólnych -12,8% ECTS, moduł treści podstawowych -17,8% ECTS, moduł treści kierunkowych -35% ECTS, moduł seminarium dyplomowe i praktyka zawodowa 8,3% ECTS, moduł przedmiotów obligatoryjnych dla specjalności 12,8% oraz moduł treści fakultatywnych dla specjalności *psychologia w biznesie i zarządzanie zasobami ludzkimi* 13,3% ECTS. Układ procentowy ECTS dla specjalności *zarządzanie handlem i usługami* jest nieco odmienny, gdzie przewiduje się większy udział godzin modułu fakultatywnego.

Studenci na studiach II stopnia- stacjonarnych i niestacjonarnych uzyskują 120 ECTS.

Podział punktów ECTS między modułami nie budzi wątpliwości. Zakłada w ramach modułu podstawowego realizację 19,2% ECTS, a modułu kierunkowego (razem z seminarium magisterskim) 46,7% ECTS. Pozostałą część punktów realizują moduły poszczególnych specjalności

Zajęcia do wyboru zarówno na studiach I jak i II stopnia stanowią około 30% p. ECTS i obejmują: przedmioty specjalnościowe, seminarium dyplomowe, języki obce i przedmioty ogólne-fakultatywne.

Studenci znają system ECTS i nie wnosili zasadniczych uwag, choć zaznaczyli że dla niektórych przedmiotów wycena jest zbyt niska, np. prawo. ZO uważa, iż należy dokonać analizy wyceny poszczególnych przedmiotów z uwzględnieniem opinii studentów.

Sekwencja przedmiotów na każdym z poziomów kształcenia dla kierunku *zarządzanie* nie budzi większych zastrzeżeń.

Na studiach licencjackich moduł przedmiotów ogólnych realizowany jest do czwartego semestru, można jednak dyskutować czy wprowadzenie języka obcego dopiero w trzecim semestrze jest prawidłowe. Wydaje się, że przerwa między maturą, a wejściem w lektorat po rocznej przerwie będzie skutkowałą ograniczeniem możliwości nauczaniem języka obcego i uzyskaniem kwalifikacji na poziomie B2 przez absolwentów kierunku. Należy rozważyć rozłożenie tych zajęć tak, żeby zaczynały się one już w pierwszym semestrze, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych.

Również w grupie przedmiotów treści podstawowych wskazane jest połączenie w ciągu semestrów przedmiotów *matematyka* i *statystyka opisowa* (obecnie *matematyka* w pierwszym, *statystyka* w trzecim semestrze). Prawidłowa jest sekwencja przedmiotów *mikroekonomia* i *makroekonomia*. Wymiar godzinowy dla przedmiotu *mikroekonomia* (15 godzin wykładu plus 15 godzin ćwiczeń na studiach stacjonarnych, a tylko po 15 godzin wykładu na studiach niestacjonarnych) wydaje się dla kierunku *zarządzanie* zbyt mały. Sekwencja przedmiotów treści kierunkowych nie budzi większych zastrzeżeń. Należy jednak rozważyć możliwość przesunięcia zajęć z przedmiotu *metody badań społecznych* na wcześniejszy semestr tak, żeby można go realizować w sąsiedztwie innych przedmiotów metodycznych. Seminarium dyplomowe zostało zaplanowane prawidłowo, również realizacja praktyki studenckiej po piątym semestrze wydaje się poprawna, chociaż semestr piąty jest semestrem zimowym. Może należy dopuścić możliwość odbywania tej praktyki po czwartym semestrze, zakładając podział seminarium dyplomowego w piątym semestrze na proseminarium w czwartym semestrze, a seminarium w zmniejszonej liczbie godzin dla piątego, a następnie szóstego semestru. Umożliwi to studentom łatwiejszy wybór tematyki pracy licencjackiej na specjalności, tym bardziej, że specjalności realizowane są już od czwartego semestru.

Studia drugiego stopnia trwające cztery semestry zakładają realizację przedmiotów kształcenia ogólnego (przedmioty podstawowe w pierwszym i drugim semestrze). Ich kolejność nie budzi zastrzeżeń. Zwraca uwagę pominięcie przedmiotów z zakresu ekonomii. Seminarium magisterskie rozpoczyna się dopiero w trzecim semestrze zajęć wymiarem 15 godzin. W trakcie tych zajęć studenci powinni wybrać temat i określić już przedmiot badań. Może okazać się, że bardziej wskazane byłoby wybranie seminarium magisterskiego w trakcie pierwszego semestru i rozpoczęcie od semestru drugiego. Przedmioty modułów specjalnościowych nie budzą wątpliwości, chociaż niektóre z nich zaczynają się już w pierwszym semestrze, np. przedmiot *analiza środowiska projektu czy organizacja pomocy społecznej, historia sztuki, modele finansowania w kulturze, metody, techniki i narzędzia zarządzania bezpieczeństwem*. Wiele przedmiotów specjalnościowych realizowanych jest w trakcie drugiego semestru zajęć. Można uznać, że z małymi zastrzeżeniami, plan zajęć zapewnia spójność programu nauczania. Niewielkie przesunięcia sekwencji przedmiotów (*matematyka, statystyka, metody badań społecznych*), a także zwiększenia wymiaru niektórych przedmiotów, np. *mikroekonomia* można rozważać przy kolejnych modyfikacjach programu.

Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie odnieśli się do konstrukcji planu studiów i wskazali, że nie występują problemy z sekwencyjnością zajęć. Wiedza zdobywana na niższych etapach studiów jest przez nich wykorzystywana podczas bardziej zaawansowanych zajęć, a jednocześnie zajęcia na wyższych latach studiów nie wymagają wiedzy, kompetencji, czy umiejętności, spoza programu kształcenia realizowanego przez studentów wcześniej.

Istniejący układ przedmiotów, uzupełniony praktyką studencką, umożliwia w wystarczającym stopniu realizację zakładanych efektów kształcenia.

Praktyki studenckie w wymiarze trzech tygodni zapewniają w wystarczającym stopniu pogłębienie efektów umiejętności praktycznych, zakładanych w zestawie efektów

kierunkowych. Proponowane przedmioty zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, pozwalają osiągnąć także zakładane kompetencje personalne i społeczne. Jak wynika z dyskusji z pracownikami Biura Karier oraz opiekunek praktyk studenckich, przedsiębiorstwa i instytucje, w których odbywają się praktyki studenckie zostały dobrane odpowiednio. Sposób zaliczania praktyk również nie budzi wątpliwości.

W kwestii praktyk, studenci podczas spotkania z ZO PKA nie wskazywali większych problemów i pozytywnie odnieśli się do działań administracji w tym zakresie. Studenci wskazali, że istnieje możliwość zaliczenia jako praktyki studenckiej ich pracy zawodowej, jednakże są oni zobowiązani do wykazania związku pomiędzy miejscem zatrudnienia i wykonywanymi obowiązkami, a studiowanym kierunkiem.

Studenci pozytywnie odnieśli się do pomocy Uczelni w poszukiwaniu miejsca praktyk studenckich. Uczelnia nawiązała współpracę z licznymi instytucjami sektora publicznego i prywatnego, w których studenci mogą odbywać swoje praktyki.

Zdaniem studentów praktyki studenckie, odbywane w miejscach rekomendowanych przez Uczelnię, pozwalają na nabycie umiejętności praktycznych, np. w zakresie obsługi biurowej.

Proces kształcenia na ocenianym kierunku zorganizowany jest w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Zajęcia przybierają formę wykładów i ćwiczeń, a także seminariów. Studia niestacjonarne odbywają się od piątku do niedzieli i są skoncentrowane przede wszystkim w sobotę. W ramach spotkania z ZO PKA studenci stwierdzili, że zasadniczo organizacja procesu kształcenia nie budzi ich zastrzeżeń, poza kwestią zajęć lektoratów na studiach niestacjonarnych. Zajęcia te, wbrew zapewnieniom Uczelni zostały przesunięte na piątek, co uniemożliwia studentom pracującym, uczestniczenie w tych zajęciach. Studenci ocenili proporcję pomiędzy wykładami a ćwiczeniami jako równą, a zarazem ich zdaniem odpowiednią. W ich odczuciu typowe formy prowadzenia są dla nich wystarczające i pozwolą im na realizację zakładanych celów i efektów kształcenia.

Studenci kierunku *zarządzanie* mają zapewnioną możliwość podejmowania indywidualnego toku studiów. Jego intencją jest możliwość poszerzenia programu studiów bądź tylko jego indywidualizacja. Forma poszerzenia i indywidualizacji możliwa jest dla studentów osiągających wysokie wyniki nauki. Indywidualna organizacja studiów możliwa jest także w przypadku szczególnej sytuacji losowej lub zdrowotnej.

Studenci ocenianego kierunku studiów w celu indywidualizacji procesu kształcenia mogą skorzystać z instytucji indywidualnej organizacji studiów, która jest zagwarantowana w regulaminie studiów, obowiązującym na wizytowanym kierunku. Katalog studentów, którzy mogą skorzystać z tego typu instytucji nie dotyczy jedynie studentów wybitnie uzdolnionych lub niepełnosprawnych, ale także studentów studiujących na dwóch i więcej kierunkach czy studentów w ciężkiej sytuacji osobistej.

Studenci posiadający wybitne uzdolnienia, a także studenci niepełnosprawni mogą korzystać z indywidualnej pomocy nauczycieli akademickich, którzy szczególną wagę przykładają do obydwu tych grup, będąc dla nich bardziej dostępnymi także poza zajęciami dydaktycznymi. Studenci, którzy chcą rozwinąć swoje zainteresowania mogą liczyć na pomoc w poszukiwaniu źródeł wiedzy, ale także otrzymują wsparcie podczas organizowanych konferencji naukowych. Nauczyciele akademicy zachęcają najlepszych studentów do działania w kołach naukowych, które objęte są szczególną opieką nauczycieli akademickich.

3.2)

Kierunkowe efekty kształcenia, jak wynika z macierzy pokrycia zakładanych efektów, przez proponowane do realizacji przedmioty mogą być osiągnięte zarówno na poziomie studiów

licencjackich, jak i magisterskich. Zakładane w załącznikach do raportu samooceny karty przedmiotów wszystkich poszczególnych modułów zostały przygotowane bardzo dokładnie, podają efekty przedmiotowe w powiązaniu z efektami kierunkowymi i treściami programowymi, co pozwala stwierdzić, że efekty kierunkowe są realizowane przez zakładane efekty przedmiotowe zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia. Program studiów przewiduje realizację wykładów, ćwiczeń i laboratoriów oraz lektoratów i praktykę studencką. Karta przedmiotu *seminarium dyplomowe* (dla trzech realizowanych specjalności) i *seminarium magisterskie* (dla czterech specjalności) dokładnie określa, jakie efekty kierunkowe wiedzy, umiejętności, kompetencji zostaną zrealizowane dla tego seminarium. Treści programowe poszczególnych przedmiotów zapisane w sylabusach oraz identyfikowane w nich efekty przedmiotowe są spójne z zakładanymi efektami kierunkowymi. Efekty kształcenia, treści kształcenia, formy zajęć oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia tworzą spójną całość.

Studia pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie* w wizytowanej Uczelni były oceniane przez PKA w czerwcu 2006 r. i maju 2008r. Oceny te były pozytywne, potwierdzające możliwość prowadzenia tego typu studiów. Program studiów spełniał standardy nauczania dla kierunku *zarządzanie*.

**Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego (ocena: w pełni,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

3.1)

Program kształcenia w tym oferowane specjalności mają właściwy czas trwania, oraz liczbę oferowanych godzin. Treści kształcenia, formy zajęć, sposoby weryfikacji efektów kształcenia, system ECTS, pozwalają na realizację każdego zakładanego efektu kształcenia. Sekwencja przedmiotów powinna zostać poddana szczegółowej analizie. W stosunku do akredytacji z roku 2008 większość zaleceń została uwzględniona w trakcie realizacji studiów.

Realizowany proces kształcenia na kierunku zarządzanie jest w ocenie studentów właściwy, zasadniczo odpowiada ich oczekiwaniom i pozwoli na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zdaniem studentów, ukończone przez nich studia na kierunku zarządzanie w WSZOP pozwolą im na znalezienie odpowiedniego zatrudnienia, powiązanego ze studiowanym przez nich kierunkiem.

3.2)

Treści programowe poszczególnych przedmiotów zapisane w sylabusach oraz identyfikowane w nich efekty przedmiotowe są spójne z zakładanymi efektami kierunkowymi. Formy zajęć, treści kształcenia, efekty kształcenia oraz sposoby weryfikacji oraz tworzą spójną całość.

W stosunku do akredytacji z roku 2008 większość zaleceń PKA została uwzględniona i poprawiona w trakcie realizacji studiów.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Działalność dydaktyczną na ocenianym kierunku prowadzi 32 pracowników, w tym: 8 profesorów, 6 doktorów habilitowanych, 16 doktorów, 2 magistrów. Dla 53% zatrudnionych pracowników Uczelnia stanowi podstawowe lub dodatkowe pełnoetatowe miejsce pracy.

Ponadto proces dydaktyczny wspiera 15 pracowników naukowych zatrudnionych na podstawie umów o pracę. W grupie tej jest 5 profesorów i doktorów habilitowanych, 8 doktorów i 2 magistrów.

Wśród prowadzących zajęcia dominują pracownicy posiadający stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek naukowy w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych (nauk o zarządzaniu, ekonomii), nauk społecznych (psychologia, nauki o bezpieczeństwie), nauk prawnych. Kilku pracowników reprezentuje nauki techniczne i nauki ścisłe.

Liczba pracowników i ich struktura w pełni umożliwiają osiągnięcie celów i efektów kształcenia na kierunku „zarządzanie”. Na kierunku tym studiuje aktualnie 301 studentów.

4.2)

Wykaz kadry wskazanej do minimum kadrowego II stopnia kształcenia na kierunku „zarządzanie” obejmuje:

- 4 profesorów nauk ekonomicznych,
- 1 doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie nauki o bezpieczeństwie,
- 1 doktora habilitowanego nauk wojskowych w zakresie nauki o bezpieczeństwie,
- 5 doktorów nauk ekonomicznych,
- 1 doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii.

Wykaz kadry wskazanej do minimum kadrowego I stopnia kształcenia obejmuje:

- 2 profesorów nauk ekonomicznych,
- 2 doktorów habilitowanych nauk ekonomicznych
- 1 doktora habilitowanego nauk wojskowych,
- 4 doktorów nauk ekonomicznych,
- 2 doktorów nauk humanistycznych.

Przegląd dyplomów i dorobku naukowego 16 pracowników tworzących minimum kadrowe I i II stopnia kształcenia pozwolił stwierdzić, że 15 pracowników posiada publikacje z zakresu nauk o zarządzaniu. Zakres tematyczny ich badań naukowych; publikacji obejmuje zarządzanie strategiczne i operacyjne, strategie zarządzania, instrumenty zarządzania, zarządzanie wiedzą, personelem, logistyką, zarządzanie jakością, zarządzanie bezpieczeństwem w podmiotach gospodarczych, instytucjach, administracji publicznej i w różnych sektorach gospodarki, zarządzanie w szpitalach i różnych gałęziach przemysłu. Dorobek naukowy tylko jednego doktora wyraźnie koncentruje się na psychologii pracy, psychologii społecznej i ekonomicznej.

Liczba tworzących minimum kadrowe pracowników i ich dorobek naukowy spełniają wymagania dotyczące minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia na ocenianym kierunku – zarządzanie. Zespół oceniający pragnie jednak podkreślić, iż liczba publikacji niektórych zaliczonych do minimum kadrowego pracowników jest niewielka i w okresowych ocenach powinno się zwrócić uwagę na potrzebę zwiększenia ich aktywności naukowej.

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek – zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r., poz. 131), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *zarządzanie* w Wyższej Szkole Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach na Wydziale Humanistyczno-Społecznym, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca

2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.). W Uczelni wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy.

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, a także są zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 i 2 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Analiza tej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania określone w § 15 ust. 1 rozporządzenia wymienionego powyżej są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów Uczelnia wskazała 12 osób, z tego 6 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, oraz 6 osób ze stopniem naukowym doktora oraz dodatkowo na studiach pierwszego stopnia 4 osoby, w tym 3 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym lub stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 1 doktora.

W tezkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzają osobiście na kierunku *zarządzanie* co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia..

Skład minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* prowadzonego na Wydziale Humanistyczno-Społecznym w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem 12 osób wskazanych do minimum kadrowego zatrudnionych zostało na czas określony, tj. do 30.09.2021 r., zaś pozostałe 4 osoby – do 30.09.2017

W stosunku do roku 2008, w którym odbyła się druga ocena jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie*, nastąpiły duże zmiany w składzie tego minimum, bowiem tylko 3 osoby (2 samodzielni nauczyciele akademicy oraz 1 doktor), to nauczyciele akademicy, którzy tworzyli to minimum w roku 2008. Pozostałe 13 osób (7 samodzielnych nauczycieli oraz 6 doktorów) zostało zatrudnionych w latach 2010 – 2013.

Dla 13 osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, zaś tylko dla 3 osób – dodatkowym miejscem pracy. Wszystkie osoby zostały zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *zarządzanie*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:19, co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia .

Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa. Poszczególni pracownicy prowadzą wykłady i ćwiczenia z przedmiotów zgodnych z reprezentowanymi przez nich tytułami i stopniami naukowymi oraz specjalnościami. Obszary badań naukowych pracowników dobrze wzbogacają ich wiedzę i kompetencje dydaktyczne.

Samodzielni pracownicy prowadzą 1-2 wykłady, doktorzy wykłady i ćwiczenia z 1-6 przedmiotów. W obsadzie zajęć na 2013/2014 zwraca uwagę brak powierzenia zaliczonym do minimum kadrowego pracownikom seminariów dyplomowych oraz prowadzenie przez obcokrajowców wykładów z przedmiotów kierunkowych. Według uzyskanych w Szkole wyjaśnień wykłady te są tłumaczone symultanicznie i studenci oceniają je pozytywnie. Uczelnia przygotowuje nauczycieli akademickich i studentów do wdrażania e-learningu. W 2012 roku w Szkole zorganizowano 3 szkolenia dla pracowników obejmujące treści kształcenia w formule on-line, tworzenie e-szkoleń na podstawie scenariuszy, e-learning jako

proces mentorski. W 2014 planowane jest szkolenie z zakresu platformy e-learningowej, sprawdzania wiedzy studentów oraz przygotowania prezentacji multimedialnych.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Wizytowane zajęcia odbywały się zgodnie z planem i nie budziły zastrzeżeń.

4.3).

Głównym celem polityki kadrowej WSZOP jest zapewnienie minimum kadrowego, stabilizacja i rozwój kadr naukowych. Cele te są realizowane poprzez:

- finansowanie badań naukowych, konferencji, publikacji, staży naukowych,
- prowadzenie bieżących i okresowych ocen pracowników,
- obniżanie pensum dydaktycznego pracowników przygotowujących prace doktorskie, habilitacyjne, książki profesorskie,
- finansowanie przewodów doktorskich i habilitacyjnych,
- organizowanie zagranicznych staży naukowych w Uczelniach w Portugalii, Francji, ...
- stałe wzbogacanie zbiorów bibliotecznych i baz danych,
- organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje dydaktyczne pracowników.

W latach 2009-2013 dwóch pracowników prowadzących zajęcia i stanowiących minimum kadrowe kierunku uzyskało stopnie doktora habilitowanego.

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Przewodnicząca zespołu oceniającego przedstawiła cele i zadania akredytacji programowej oraz kryteria które stanowią podstawę do oceny jakości kształcenia określonego kierunku studiów. Podjęto dyskusję nad misją uczelni i miejscem kierunku zarządzanie wizytowanej uczelni na rynku edukacyjnym Katowic i regionu. Kadra podkreślała dotychczasowe przewagi uczelni w zakresie kształcenia na specjalności psychologia w biznesie mając świadomość iż coraz więcej uczelni oferuje podobne specjalności. Kadra dostrzega konieczność poszukiwania oferty programowej spełniającej oczekiwania rynku pracy. Podkreślano iż tutoring, który w Polsce nie ma jeszcze utrwalonej tradycji powinien stać się formą kształcenia zapewniającą indywidualności kształcenia i kontakt ze środowiskiem pracy. Pracownicy, w trakcie zebrania z Zespołem oceniającym, pozytywnie oceniali warunki pracy w Szkole. Szanse rozwoju dostrzegali przede wszystkim w wyraźnej tożsamości Szkoły, jej dotychczasowej działalności i reputacji na rynku edukacji i rynku pracy Katowic. Podkreślali oryginalność obecnie prowadzonych specjalności oraz specjalności planowanych tj. zarządzanie organizacjami pomocy społecznej i zarządzanie produkcją imprez kulturalnych. Wskazywali na ważne znaczenie w procesie dydaktycznym łączenia wiedzy z praktyką. Pracownicy pozytywnie oceniali instrumenty polityki kadrowej wspierające ich rozwój naukowy.

Załącznik nr 5- Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

**Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego(ocena:, w pełni,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

1) Liczba i struktura kwalifikacji naukowych pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku w pełni umożliwia osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia. Obsada zajęć jest zgodna ze specjalnościami naukowymi kadry.

2) Wymogi minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia kształcenia są spełnione. Warto zwrócić uwagę, że do minimum kadrowego zaliczono trzech obcokrajowców, którzy publikują swoje prace wyłącznie w wydawnictwach własnego kraju, a dwóch tylko w języku macierzystym. Utrudnia to ocenę merytoryczną dorobku i jego znaczenia dla prowadzonego procesu dydaktycznego. Należy też podkreślić, iż liczba publikacji niektórych zaliczonych do minimum kadrowego pracowników jest niewielka i w okresowych ocenach powinno się zwrócić uwagę na potrzebę zwiększenia ich aktywności naukowej.

3) Polityka kadrowa uruchamia instrumenty sprzyjające stabilizacji, rozwojowi naukowemu i podnoszeniu kompetencji dydaktycznych pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza dydaktyczna Uczelni mieści się w trzech budynkach. Budynek A dzierżawiony od Parafii Ewangelicko-Augsburskiej usytuowany jest w centrum miasta. W budynku znajduje się siedziba Uczelni, działy administracyjne, katedry, Biblioteka oraz:

- aula (300 miejsc),
- sala wykładowa (90 miejsc),
- duże sale wykładowe (46 miejsc każda),
- sala ćwiczeniowa (18 osób),
- 10 pracowni komputerowych (łącznie 203 stanowiska komputerowe).

Budynek B przy ul. Ścigały 9 jest dzierżawiony od Urzędu Miasta w Katowicach. W tym dwukondygnacyjnym budynku mieści się:

- aula (90 miejsc),
- 4 sale wykładowe (46 miejsc każda),
- 5 laboratoriów,
- studio audiowizualne,
- kompleks sal sportowych.

Budynek C przy ul. B. Krzywoustego, dzierżawiony od Urzędu Miasta, posiada cztery pawilony. W pawilonie A znajduje się:

- aula (288 miejsc),
- sala wykładowa (90 miejsc),
- 3 sale ćwiczeniowe (46 miejsc każda).

W pawilonie B znajduje się:

- aula mała (100 miejsc),
- 4 sale ćwiczeniowe (46 miejsc każda).

W pawilonie D znajduje się

- aula duża (288 miejsc),
- 4 sale ćwiczeniowe (46 miejsc każda).

Zajęcia dydaktyczne dla studentów kierunku „zarządzanie” prowadzone są głównie w budynku A i C. Wszystkie aule i sale wykładowe są wyposażone w zainstalowane na stałe rzutniki multimedialne i nagłośnienie. Na portierniach są rzutniki do dyspozycji prowadzących zajęcia w salach ćwiczeniowych. We wszystkich budynkach na korytarzach są ogólnodostępne stanowiska komputerowe (4-10) z dostępem do sieci Internet. Laboratorium komputerowe składa się z 10 pracowni informatycznych (łącznie 203 stanowiska komputerowe). Wszystkie pracownie komputerowe wyposażone są w komputery klasy PC z systemem operacyjnym Windows 7 i Windows XP, pakiety ochrony antywirusowej NOD32

oraz telewizory (monitory LED) podłączone do stanowiska prowadzącego zajęcia. W każdej pracowni jedno stanowisko z monitorem o dużej przekątnej ekranu przeznaczone jest dla studentów niedowidzących. Wszystkie 203 komputery posiadają wykorzystywane w procesie dydaktycznym oprogramowanie:

- Arcadia Thermo 5.1,
- Oprogramowanie STER 8.1,
- Programy 3DSSPP oraz EEPP,
- Coreeditor,
- NOD32,
- SAP Netweaver,
- LogicGateSimulator,
- Robo Works,
- Octave,
- NVU,
- GIMP.

Ponadto 193 komputery mają licencję Windows XP Professional, 146 Office 2007 Professional, inne licencje są dostępne na 10-90 komputerach.

Biblioteka

Biblioteka znajduje się w budynku A. Powierzchnia ogólna Biblioteki wynosi 179 m². Aktualny stan księgozbioru obejmuje:

- 1) wydawnictwa zwarte – 15.522 wol.
- 2) wydawnictwa ciągłe – 7.411 egz., w tym:
  - 132 tytuły bieżące,
  - 61 tytuły archiwalne.
- 3) normy – 193 egz.
- 4) dokumenty multimedialne:
  - dźwiękowe: 253 egz.
  - filmowe: 255 egz.
  - dok. elektroniczne: 440 egz.

W Bibliotece znajdują się dwa katalogi:

- 1) OPAC WWW – katalog komputerowy
- 2) Kartoteka zawartości czasopism prenumerowanych, obejmująca zagadnienia kulturalne, społeczno – polityczne oraz naukowo – techniczne.

Księgozbiór jest podzielony na działy według Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Przegląd księgozbioru pozwolił stwierdzić, że zgromadzono podręczniki, skrypty, monografie zalecane studentom w sylabusach oraz książki potrzebne do pisania prac dyplomowych. Biblioteka prenumeruje na bieżąco 132 czasopisma, w tym 20 ważnych dla studentów kierunku „zarządzanie”:

1. Charaktery
2. Czasopismo Psychologiczne
3. Ekonomia i Organizacja Przedsiębiorstwa
4. Gospodarka Materiałowa i Logistyka
5. Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie
6. Logistyka
7. Marketer+
8. Marketing i Rynek
9. Menedżer Zdrowia
10. Organizacja i Kierowanie
11. Personel i Zarządzanie
12. Problemy Jakości

13. Przegląd Organizacji
14. Przegląd Psychologiczny
15. Rynek Zdrowia
16. Służba Zdrowia
17. Studia Psychologiczne
18. Współczesne Zarządzanie
19. Zarządzanie Przedsiębiorstwem
20. Zarządzanie Zasobami Ludzkimi.

Biblioteka nie prenumeruje czasopism w językach obcych, ale od 2007 roku posiada dostęp do 80 tytułów czasopism anglojęzycznych wchodzących w skład kolekcji Emerald Management Xtra firmy Emerald Insight: bazy Emerald Engineering, Emerald Backfiles. Tym samym wzbogacono warsztat pracy specjalistów z zarządzania o różnorodne źródła: artykuły, wywiady, opracowania case study i recenzje.

W Bibliotece WSZOP można również przeglądać „Serwis Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Serwis BHP” oraz „Lex Gamma” z komentarzami firmy Wolters Kluwer. Są to specjalistyczne bazy zawierające aktualne przepisy prawa pracy i bhp, komentarze, opracowania, odpowiedzi na pytania użytkowników, narzędzia usprawniające pracę kadrowego, księgowego i specjalisty ds. bhp w zakresie zarządzania personelem oraz bezpieczeństwem w firmie. Od 2009 r. Biblioteka WSZOP udostępnia poprzez platformę IBUK.PL pełne teksty 203 podręczników z dziedziny psychologii, marketingu i zarządzania, zagadnień literackich i dotyczących mediów oraz kultury współczesnej, techniki, językoznawstwa. Biblioteka WSZOP została wpisana na listę placówek naukowych korzystających z projektu Wirtualna Biblioteka Nauki, co umożliwia korzystanie z baz.

W czytelni bibliotecznej znajduje się 28 stanowisk pracy, w tym 3 stanowiska komputerowe oraz 2 kabiny multimedialne. Na jednym stanowisku zainstalowany jest program umożliwiający korzystanie z komputera osobom niedowidzącym. Na miejscu czytelnicy mogą korzystać z prenumerowanych czasopism, wydawnictw informacyjnych oraz wielu publikacji książkowych o charakterze kompendium z danej dziedziny. Stanowiska komputerowe, oprócz katalogu bibliotecznego, pozwalają na przeglądanie zawartości materiałów multimedialnych, dostępnych w zbiorach biblioteki oraz umożliwiają dostęp do elektronicznych baz danych w trybie on-line.

Biblioteka prowadzi wymianę publikacji z bibliotekami 24 szkół wyższych, ma też zawarte porozumienia o współpracy z bibliotekami na terenie Katowic.

Biblioteka jest też ważnym centrum kultury, organizuje wystawy, spotkania odczyty itp.

Biblioteka jest czynna od wtorku do piątku: 9.00-16.00 i soboty: 8.00-16.00.

W Szkole powołano Radę Biblioteczną, która m.in. dba o koordynację zakupów książek z sylabusami.

WSZOP zapewnia studentom kierunku zarządzanie bazę dydaktyczną, która pozwala na realizację procesu kształcenia w odpowiednim stopniu. Zajęcia odbywają się w budynku dydaktycznym, oddalonym od centrum miasta, jednak dosyć dobrze skomunikowanym z głównymi częściami miasta. Sami studenci podkreślili, że budynek jest dla nich łatwo osiągalny, choć problemem jest mała liczba miejsc parkingowych.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA podkreślali, że baza dydaktyczna WSZOP uległa poprawie i w chwili obecnej zajęcia realizowane są w dogodnych dla nich warunkach. Sale dydaktyczne są wyposażone w sprzęt audiowizualny, z którego studenci korzystają podczas zajęć, ale także poza nimi, jeżeli wyrażą taką potrzebę.

WSZOP posiada również bibliotekę, która zdaniem studentów jest dobrze wyposażona, choć korzystają z niej rzadko, bądź w ogóle. Fakt ten wynika z wystarczającej zdaniem studentów liczby materiałów dydaktycznych, wysyłanych drogą elektroniczną. Literatura przedmiotu, która jest podawana w sylabusach poszczególnych przedmiotów jest dostępna w całości w uczelnianej bibliotece.. Studenci WSZOP mogą także korzystać z Biblioteki Śląskiej.

Dobór instytucji, w których odbywają się praktyki studenckie należy ocenić jako właściwy. Studenci są zadowoleni z miejsc, w których mogą odbywać swoje praktyki, często stanowią one ich przyszłe miejsce zatrudnienia. Charakter instytucji jest różnorodny – są to zarówno instytucje sektora państwowego, jak i prywatnego, gdzie studenci mogą nabyć kompetencje i umiejętności w zakresie zarządzania. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazali, że chętniej podejmują praktyki w sektorze prywatnym.

Infrastruktura dydaktyczna WSZOP może stanowić problem dla osób niepełnosprawnych. Budynek dydaktyczny, w którym odbywają się zajęcia w ramach kierunku zarządzanie nie jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, ze względu na dużą liczbę klatek schodowych i niedostępną windę. Niedostosowane do potrzeb tych osób są także toalety.

Braki w zakresie infrastruktury dydaktycznej nie dotyczą jedynie osób z niepełnosprawnością ruchową, ale także osób słabo lub niedowidzących, dla których nie przewidziano żadnych ułatwień. Jedynie w bibliotece uczelnianej osoby takie mogą korzystać ze specjalnego oprogramowania ułatwiającego obsługę komputera.

Należy jednakże podkreślić, że liczba osób niepełnosprawnych studiujących w skali całej WSZOP jest bardzo niska.

W tym zakresie rekomendowane jest podjęcie przez Uczelnię działań zmierzających do stworzenia osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia

W odniesieniu do poprzedniej oceny jakości kształcenia wizytowanego kierunku, można zauważyć poprawę bazy lokalowej WSZOP.

Jednakże nadal występują znaczne problemy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się po Uczelni.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego (ocena: w pełni,.)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura dydaktyczna w pełni zapewnia prawidłowe warunki do prowadzenia zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku. Liczba sal i ich wyposażenie w sprzęt audiowizualny oraz pracownie komputerowe pozwalają na prowadzenie zajęć z wykorzystaniem nowoczesnych technik i metod dydaktycznych. Biblioteka zapewnia studentom i pracownikom dostęp do potrzebnych zbiorów książek i czasopism drukowanych i elektronicznych.

Uczelnia gwarantuje studentom kierunku zarządzanie bazę dydaktyczną umożliwiającą realizację celów i efektów kształcenia, do czego także pozytywnie odnoszą się studenci. Jednakże Uczelnia nie jest przystosowana w pełni do potrzeb osób niepełnosprawnych, którzy mogą być potencjalnymi studentami.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Działalność naukowa pracowników katedr i zakładów obsługujących proces dydaktyczny na ocenianym kierunku jest planowana. Plan obejmuje:

- badania naukowe: tematy prac indywidualnych i zespołowych, osoby odpowiedzialne za wykonanie, termin realizacji,
- organizację własnych konferencji i seminariów,
- udział pracowników w konferencjach zewnętrznych,

- plan wydawnictw,
- plan aktywizacji działalności kół naukowych.

Plan działalności naukowej kierunku zatwierdza dziekan Wydziału. Wnioski o przyznanie środków finansowych na badania naukowe przyjmuje i rozpatruje Senacka Komisja ds. Badań Naukowych i Rozwoju Kadry. Pierwszeństwo w przydziale środków mają pracownicy/zespoły, dla których:

- WSZOP jest podstawowym miejscem pracy,
- badania związane są bezpośrednio z prowadzonymi kierunkami studiów, w szczególności studiami drugiego stopnia,
- badania są realizowane w związku z pracami doktorskimi lub habilitacyjnymi,
- badania wynikają z potrzeb środowiska lub regionu.

W latach 2007-2013 pracownicy kierunku „zarządzanie” zrealizowali dwa projekty badawcze:

1. Pomiar globalnej konkurencyjności systemów produkcji w łańcuchu dostaw.
2. Analiza porównawcza wybranych aspektów konkurencyjności systemów produkcji w łańcuchach dostaw w Polsce i na świecie.

W toku realizacji są obecnie następujące tematy, które zostaną ukończone w 2014 roku:

1. Badanie kulturowych, procesowych i strukturalnych uwarunkowań zarządzania strategicznego w przedsiębiorstwach branży IT (projekt międzynarodowy realizowany we współpracy z Dniepropietrowskim Uniwersytetem Ekonomiki i Prawa).
2. Czynniki warunkujące atrakcyjność absolwenta kierunku Zarządzanie na rynku pracy.

Plan badań na lata 2013-2014 obejmuje następujące tematy badawcze:

1. Analiza aktualnego stanu sektora opieki i pomocy społecznej w województwie śląskim.
2. Uwarunkowania i możliwości kształtowania rezyliencyjnych łańcuchów dostaw w sytuacji kryzysowej.
3. Determinanty skutecznego zarządzania projektami.
4. Paradygmaty przywódcze a doskonalenie jakościowej strategii zarządzania w gospodarce opartej na wiedzy w organizacjach polskich i ukraińskich.

Wszystkie projekty realizowane są przez zespoły, którymi kierują samodzielni pracownicy naukowcy, niektóre z udziałem studentów.

Wyniki swoich badań pracownicy publikują w Wydawnictwach Uczelni: monografiach, Zeszytach Naukowych (4 pkt. Na liście Ministerialnej), referatach, a także skryptach i materiałach dydaktycznych. Warto tutaj wymienić prace zespołowe tematycznie powiązane z kierunkiem „zarządzanie”:

1. Organizacja i zarządzanie. Cz. II. ABC zarządzania – historia i współczesność.
2. Organizacja i zarządzanie. cz. I. Organizacje i ich struktury.
3. Nowe wyzwania dla zarządzania w świetle współczesnych zagrożeń gospodarczych i cywilizacyjnych.
4. Materiały dydaktyczne dla studentów specjalności zarządzanie organizacjami służby zdrowia na kierunku zarządzanie realizowanej w Wyższej Szkole Zarządzania Ochrona Pracy w Katowicach we współpracy z Uniwersytetem Paryż 13.
5. Zarządzanie przedsiębiorstwem – aspekty finansowe, informacyjno-komunikacyjne i operacyjne.
6. Współczesne problemy zarządzania w gospodarce rynkowej.
7. Współczesne problemy zarządzania przedsiębiorstwem.

Artykuły przygotowane z udziałem studentów zostały opublikowane w Zeszytach Naukowych WSZOP oraz czasopiśmie „Problemy Jakości”.

Łączny wykaz publikacji pracowników kierunku „zarządzanie” w czasopismach naukowych oraz monografiach afiliowanych przez WSZOP obejmuje 81 pozycji.

Prowadzone na kierunku badania naukowe są finansowane według zasad ustalonych w Regulaminie organizacyjno-finansowym badań naukowych. W latach 2007-2013 na pokrycie wydatków w ramach prowadzonych na kierunku „zarządzanie” projektów, kosztów

konferencji własnych, kosztów uczestnictwa pracowników w konferencjach zewnętrznych oraz czasopisma naukowe przeznaczono około 125 tys. złotych.

W latach 2007-2013 na Wydziale zorganizowano 9 konferencji naukowych z obszaru nauk społecznych. Zbiory referatów przygotowanych przez uczestników zostały opublikowane w monografiach i raportach. Tematy konferencji:

1. Nowoczesne aspekty doradztwa zawodowego w szkołach.
2. Współczesny wymiar bezpieczeństwa w aspekcie zmienności zagrożeń. Bezpieczeństwo 2012.
3. Wiedza, umiejętności i kompetencje na rynku pracy: perspektywa pracodawców, zatrudnianych a misja szkoły wyższej.
4. II Konferencja Naukowa „Współczesny wymiar bezpieczeństwa w aspekcie zmienności zagrożeń. Ratownictwo 2011”.
5. Innowacje organizacyjne w szpitalach. Konferencja międzynarodowa.
6. Współczesny wymiar bezpieczeństwa w aspekcie zmienności zagrożeń.
7. Nowe wyzwania dla doradztwa zawodowego: organizacje pozarządowe.
8. Nowe wyzwania dla zarządzania w świetle zagrożeń współczesnej cywilizacji.
9. Współczesne problemy zarządzania przedsiębiorstwem.

Pracownicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku uczestniczyli też w licznych krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych tematycznie związanych z ocenianym kierunkiem.

Uczelnia podejmuje działania zmierzające do nawiązania współpracy międzynarodowej. Ich efekty nie są znaczne. W ramach programu Erasmus do uczelni zagranicznych wyjechało 4 studentów, jeden przyjechał. Za pewną próbę nawiązania współpracy naukowo-dydaktycznej można uznać wyjazd 2 studentów i 4 pracowników do Uniwersytetu Alfreda Nobla w Dniepropietrowsku w celu wspólnej realizacji programu badawczego pt. „Badanie kulturowych, procesowych i strukturalnych uwarunkowań zarządzania strategicznego w przedsiębiorstwach przemysłu maszynowego”. W Raporcie brak informacji o zajęciach prowadzonych w języku obcych.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci ocenianego kierunku stwierdzili, że uczestniczą w badaniach naukowych prowadzonych przez Uczelnię w małym stopniu i trudno im wskazać w jakich badaniach mogliby uczestniczyć. W zakresie przygotowań do różnego rodzaju konferencji o charakterze naukowym, pracownicy naukowci chętnie udzielają studentom merytorycznej pomocy. Studenci działający w kołach naukowych mieli okazję uczestniczyć w konferencjach krajowych i zagranicznych, przy silnym wsparciu swoich opiekunów naukowych.

Studenci zarówno trybu stacjonarnego, jak i niestacjonarnego chętnie uczestniczą w działalności kół naukowych funkcjonujących na szczeblu wydziałowym, jak i uczelnianym. Na uwagę zasługuje fakt, że równie aktywnie ze studentami stacjonarnymi w kołach naukowych działają studenci niestacjonarni.

Uczelnia zapewnia także stałą współpracę międzynarodową z uczelnią ukraińską, która pozwala na regularne wymiany studentów, których celem jest wymiana doświadczeń i współorganizacja różnych projektów.

W odniesieniu do poprzedniej oceny jakości kształcenia liczba studentów mogących brać udział w podejmowanych przez jednostkę przedsięwzięciach badawczych się powiększyła. Sami studenci wykazują zainteresowanie rozwijaniem swojej wiedzy, także poprzez włączanie się w tego typu inicjatywy.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego(ocena:, w pełni,)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Działalność naukowo-dydaktyczna na ocenianym kierunku w ostatnich latach dynamicznie się rozwija. Podejmowane problemy badawcze są adekwatne do zakładanych celów i efektów kształcenia. Wyniki badań są publikowane w monografiach, skryptach, materiałach dydaktycznych i służą podniesieniu jakości kształcenia.

Studenci wizytowanego kierunku mają możliwość brania udziału w badaniach i przedsięwzięciach naukowych organizowanych przez Uczelnię, poprzez udział w kołach naukowych. Koła naukowe są aktywne na polu uczestnictwa w konferencjach, a także w wymianach zagranicznych mających na celu realizację wspólnych projektów merytorycznych.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Zasady rekrutacji kandydatów na studia szczegółowo określają uchwały Senatu WSZOP w Katowicach (zasady rekrutacji dla roku akademickiego 2013/2014 - Uchwała nr 8/2011/12 26.04.2012r.). Na kierunek *zarządzanie* przyjmowani są absolwenci szkół ponadgimnazjalnych. Liczba kandydatów przyjmowanych na studia jest wystarczająco dopasowana do potencjału dydaktycznego jednostki. Zasady organizacji studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia dla przyjmowanych kandydatów na studia (grup studenckich) są powiązane z możliwościami utrzymania i podnoszenia jakości kształcenia.

Kadra naukowo-dydaktyczna prezentuje program i treści kształcenia kierunku *zarządzanie* w śląskich szkołach średnich w ramach cyklu „Ciekawa lekcja”. Ponadto promocja kierunku *zarządzanie* prowadzona jest także podczas dni otwartych w Uczelni, gdzie wyjaśnia się także zasady rekrutacji oraz zasady organizacji roku akademickiego. W ramach tych dni informacje przekazywane są także dla osób pracujących, gdzie przedstawia się możliwości studiowania kierunku *zarządzanie* na studiach niestacjonarnych.

Na studia drugiego stopnia przyjmowani są absolwenci studiów licencjackich z kierunku *zarządzanie, ekonomia* oraz *finanse i rachunkowość* (nabór odbywa się na podstawie oceny w na dyplomie). Zakłada się, że absolwenci innych kierunków mogą być przyjęci na kierunek *zarządzanie* po uzupełnieniu różnic w efektach kształcenia. Dla osób z tych kierunków organizowane są dodatkowe zajęcia między innymi z *rachunkowości finansowej, mikroekonomii* oraz *marketingu*.

Zespół oceniający, na podstawie hospitacji zajęć, uważa iż należy rozważyć wprowadzenie takich zajęć również ze statystyki.

Dla pracodawców Uczelnią przygotowano opisy sylwetki absolwenta kierunku i poszczególnych oferowanych specjalności na studiach pierwszego i drugiego stopnia, co jest przydatne dla promocji studiów w Uczelni.

Informacja o rekrutacji jest dostępna na stronie internetowej Uczelni.

Zasady rekrutacji przyjęte na kierunku *zarządzanie* WSZOP spełniają wymóg obiektywizmu, gdyż oparte są na ocenie wyników egzaminu maturalnego. Przyjęte wymagania pozwalają na przyjęcie studentów, którzy uzyskali pozytywne zaliczenie egzaminu maturalnego z dziedzin powiązanych z *zarządzaniem*. Studenci podczas spotkania z ZO PKA także ocenili kryteria rekrutacji jako obiektywne i dla nich dogodne zaznaczając jednak, że posiadanie zdanego egzaminu maturalnego na jakimkolwiek poziomie umożliwi studiowanie na ocenianym kierunku.

Zasady rekrutacji nie zawierają reguł dyskryminujących, ponieważ żadna z grup kandydatów nie jest uprzywilejowana. Taki stan rzeczy potwierdzili również studenci

podczas spotkania z ZO PKA.

Studenci wskazali, że liczba przyjmowanych jest odpowiednia, choć stale się zmniejsza. Zdaniem studentów, potencjał wizytowanej jednostki pozwala nawet na zwiększenie tej liczby.

7.2)

Nakłady pracy studenta zostały dla każdego z przedmiotów określone szczegółowo i przeliczone na punkty ECTS. Na studiach pierwszego stopnia student musi uzyskać 180, a na studiach drugiego stopnia 120 ECTS (w każdym semestrze po 30 punktów). Dla poszczególnych modułów (sylabusów przedmiotów) określono, oprócz szczegółowo określonych treści programowych wykładów i ćwiczeń wskazano także kryteria ocen poszczególnych zakładanych do realizacji efektów. Powiązanie celów przedmiotu oraz zakładanych do osiągnięcia efektów wiedzy i umiejętności z formą prowadzenia zajęć oraz formą organizacji egzaminu (np. test mieszany, tradycyjny egzamin pisemny bądź ustny) i zaliczenia ćwiczeń/konwersatoriów (np. na podstawie ocen cząstkowych – praca, prezentacja, projekt - kolokwium pisemne, obecność i aktywność na zajęciach) jest prawidłowe. Stosowane formy oceny realizacji osiąganych efektów, a także zróżnicowanie wymagań na poziom oceny końcowej są przejrzyste i umożliwiają obiektywną oceną etapowych efektów kierunkowych. Zasady przeprowadzenia egzaminu końcowego (licencjackiego) są także poprawne i uwzględniają w wystarczającym stopniu oceny etapowych osiągnięć studenta. W ramach kierunku zarządzanie w WSZOP funkcjonuje system punktacji ECTS, który określa nakład pracy i czasu niezbędnego studentom do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku wiedzą, iż system ten funkcjonuje, jednak klasyfikują go jedynie jako metodę transferu uzyskanych osiągnięć pomiędzy uczelniami.

Studenci zapoznani z funkcją punktów ECTS podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, że w ich odczuciu punkty te są prawidłowo przyporządkowane do poszczególnych przedmiotów i co do zasady właściwie oddają potrzebny nakład pracy i czasu studenta do osiągnięcia zakładanego efektu kształcenia.

Sformułowane dla poszczególnych przedmiotów/modułów wymagania wyraźnie różnicują oceny końcowe dla studenta i mogą być sugestią dla osiągania wyższych ocen. Kryteria oceny odnoszone są w większości przedmiotów do poszczególnych celów i efektów kształcenia oraz dobrze powiązane z efektami wiedzy, umiejętności. W odniesieniu do przedmiotów, gdzie dużą rolę odgrywały efekty kompetencji społecznych, kryteria uwzględniają także wymagania dla tego typu efektów. Dobrym przykładem większego znaczenia kompetencji społecznych oraz określenia wymagań na ocenę ich osiągnięcia przez studenta są takie przedmioty, jak: *psychologia kreatywności, metody badania kompetencji zawodowych czy planowanie kariery i zarządzanie czasem*. Przyjęte rozwiązanie dla kierunku zarządzanie zasad oceny osiągania etapowych i końcowych efektów kształcenia przez studentów jest wystarczająco zorientowane na dążenie do uzyskiwania wyższych ocen i powiązane z celami przedmiotów oraz treściami programowymi i zakładanymi efektami kierunkowymi. Sformułowane kryteria wymagań na poszczególne oceny zapewniają możliwość wystandaryzowania ocen końcowych.

System oceny osiągnięć studentów oparty jest na weryfikacji cząstkowej oraz procesie egzaminowania. Zdaniem studentów formy weryfikacji cząstkowej pojawiają się dosyć rzadko, jednakże sami prowadzący zajęcia motywują studentów do systematycznej pracy i przygotowywania się. Proces egzaminowania, obejmujący różne formy weryfikacji wiedzy, kompetencji i umiejętności społecznych także stanowi dla studentów istotny bodziec do pracy. Uczelnia oferuje studentom inne formy aktywności, które orientują ich aktywność na proces uczenia się. Są to m.in. koła naukowe, w których uczestnictwo pozwala studentom na realizację ich bardziej szczegółowych zainteresowań związanych z kierunkiem zarządzanie.

Zdaniem studentów całość procesu weryfikacji uzyskiwanych efektów kształcenia jest obiektywna i oceny są formułowane w sposób przejrzysty.

Sami studenci podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, że są zdecydowanie zorientowani na proces uczenia się, ponieważ świadomie wybrali taki kierunek i taką Uczelnię, która pozwoli im poprzez swój proces kształcenia, na skuteczne odnalezienie się na rynku pracy.

7.3)

Studenci kierunku zarządzanie w WSZOP mają możliwość realizacji części swojego procesu kształcenia w innej jednostce krajowej lub zagranicznej. Możliwość taka istnieje w regulaminie studiów, poprzez przyznanie indywidualnej organizacji studiów. Uczelnia nie stawia również barier w uznawaniu osiągnięć studentów zdobytych w innych jednostkach, jeżeli są one potwierdzone punktami ECTS, oraz powiązane z kierunkiem zarządzanie. W tym aspekcie regulacje Uczelni należy ocenić pozytywnie.

Uczelnia prowadzi szereg działań wspierających studentów, którzy chcą odbyć część swoich studiów w jednostce zagranicznej. Po pierwsze, studenci uczestniczą w zajęciach przede wszystkim z języka angielskiego. Zajęcia z języków obcych zwykle rozpoczynane są od poziomu podstawowego, co spełnia postulat samych studentów. Studenci mają również możliwość wyboru drugiego języka obcego. Spośród pięciu oferowanych języków w praktyce uruchamiane są jedynie grupy zajęciowe z języka niemieckiego. Studenci bardzo pozytywnie odnieśli się do działań Uczelni, która gwarantuje wszystkim uczestniczącym w zajęciach z lektoratów podręczniki do nauki języka obcego, co znacznie wyrównuje szanse poszczególnych studentów w nauce języka.

Studenci wizytowanego kierunku są szeroko informowani o możliwości odbycia części swoich studiów w ramach programu Erasmus+ na innej uczelni zagranicznej. Akcje informacyjne o tym w jaki sposób starać się o stypendium, przeprowadzone są na Uczelni bardzo często i studenci swój poziom wiedzy w tym zakresie oceniają wysoko.

Oferta Uczelni w ramach stypendium Erasmus jest bogata i w tym zakresie studenci nie postulują zmian.

Współpraca międzynarodowa prowadzona przez WSZOP w ramach kierunku zarządzanie pozwala studentom zaangażowanym w tę współpracę na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci podczas zagranicznych programów stypendialnych uzyskują lepszą zdolność posługiwania się językiem obcym, a także poznają specyficzną terminologię związaną z zarządzaniem.

Na uwagę zasługuje także współpraca z Uczelnią w Dniepropietrowsku (Ukraina), która owocuje krótkoterminowymi wymianami studentów, w tym studentów zarządzania, pomiędzy tymi ośrodkami. W ramach jednej z wymian, studenci polscy i ukraińscy mieli możliwość przygotowania wspólnego projektu, znacząco poszerzającego ich umiejętności w zakresie zarządzania.

Studenci wizytowanego kierunku, którzy przejawiają ochotę zaangażowania się w projekty międzynarodowe mają taką możliwość, do czego są zachęceni indywidualnie przez nauczycieli akademickich. Większość studentów angażujących się w tego typu współpracę stanowią studenci aktywnie działający w kołach naukowych.

7.4)

System opieki naukowo-dydaktycznej nad studentami należy ocenić pozytywnie. Sami studenci przychylnie odnoszą się do postawy prowadzących zajęcia. Jeżeli studenci wykazują większe zainteresowanie tematyką przedmiotu – zostaje im udzielona indywidualna pomoc, czy to poprzez wskazanie dodatkowej literatury, czy też poprzez indywidualne konsultacje. Prowadzący są elastyczni i zaangażowani w proces dydaktyczny studentów, stawiając na to, by nabyli jak najwięcej praktycznych umiejętności, pozwalających na zdobycie lepszej

pozycji na rynku pracy. Prowadzący są do dyspozycji studentów na cotygodniowych dyżurach, a także chętnie kontaktują się ze studentami za pomocą poczty elektronicznej. Studenci podkreślili, że z każdym zagadnieniem merytorycznym mogą się oni zwrócić bezpośrednio do prowadzących, także poza zajęciami.

W opinii studentów dobrą praktykę, stosowaną przez znaczną część prowadzących stanowi przesyłanie im przez nauczycieli akademickich części materiału dydaktycznego pocztą elektroniczną.

Dziekanat ocenianego kierunku funkcjonuje w ocenie studentów dobrze i bardzo elastycznie. Jest dostępny zarówno dla studentów stacjonarnych, jak też w czasie zjazdów studentów niestacjonarnych. W ramach Uczelni funkcjonują rozbudowane systemy teleinformatyczne, które ułatwiają studentom kontakt z administracją i załatwienie części spraw. Platformy te stanowią także pomoc dydaktyczną. Część studentów wskazała, że nie jest należycie przeszkolona w zakresie obsługi tych systemów, co zniechęca do korzystania z nich.

Wobec powyższego rekomenduje się podjęcie działań informacyjnych kierowanych do ogółu studentów na temat obsługi platform informatycznych.

Informacje zawarte w sylabusach należy ocenić pozytywnie. Zakładane efekty kształcenia zawierają opis efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W sylabusach można znaleźć także informację o liczbie punktów ECTS, które zostały przypisane do danego przedmiotu. Jednakże sylabusy podają tylko sposób zaliczenia danego przedmiotu, np. „egzamin”, „zaliczenie na ocenę” - bez wskazywania w jakiej formie ta weryfikacja się odbędzie. Informacja taka mogłaby okazać się cenna dla studentów, którzy np. nie uczestniczyli w zajęciach organizacyjnych.

Informacje znajdujące się w sylabusach znajdują się także na stronie internetowej Uczelni.

Studenci wskazali, że jeżeli korzystają już z sylabusów, to jedynie w celu sprawdzenia literatury przedmiotu. Ale nawet w tym zakresie sylabusy nie są dla nich podstawowym źródłem informacji.

Jako najbardziej przydatne materiały dydaktyczne studenci wskazali materiały przesyłane przez wykładowców oraz literaturę przedmiotu dostępną w uczelnianej bibliotece. Materiały te są dla studentów przydatne do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia.

Mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych wyników w nauce należy ocenić pozytywnie. Są one widoczne zarówno w ramach procesu dydaktycznego, jak i poza nim. Władze Uczelni oferują szeroką ofertę aktywności związanych z praktycznym aspektem studiowania, natomiast w aspekcie naukowym studenci są motywowani zarówno na zajęciach, jak i poprzez inicjatywy Uczelni poza zajęciami.

Regulamin stypendialny przewiduje przejrzyste kryteria przyznawania stypendium Rektora, które otrzymuje nie więcej niż 10% najlepszych studentów kierunku, według sześciostopniowej skali. Studenci mogą otrzymać dodatkowe punkty za publikacje, aktywność naukową i artystyczną.

Uczelnia nie wygospodarowała, np. własnego, funduszu stypendialnego dla najlepszych studentów. Jednakże działania Uczelni poza procesem dydaktycznym są bardzo różnorodne i mają charakter komplementarny do procesu dydaktycznego. Na uwagę zasługuje wsparcie merytoryczno-organizacyjne dla kół naukowych, czy motywowanie studentów do wyjazdów zagranicznych i udziału w bilateralnych programach wymiany.

Należy stwierdzić, że główną rolę w procesie motywowania studentów odgrywają poszczególni nauczyciele akademicy, którzy starają się wchodzić ze studentami w relację mistrz-uczeń. Co cenne, spostrzeżenie takie przedstawili studenci niestacjonarni.

Pozytywnie należy ocenić funkcjonowanie Akademickiego Biura Karier, które na bieżąco przedstawia studentom oferty pracy w lokalnych przedsiębiorstwach i instytucjach. Organizuje ono także spotkania z firmami z branży, które pozwalają studentom na zaplanowanie swojej przyszłej kariery zawodowej.

Akademickie Biuro Karier koordynuje także prace Klubu Absolwenta WSZOP. Organizowane spotkania z absolwentami Uczelni, mają na celu nie tylko transfer doświadczeń i wiedzy, ale także motywację studentów.

System opieki materialnej i socjalnej funkcjonuje na podstawie uczelnianego regulaminu pomocy materialnej.

Zgodnie z opinią uzyskaną od przedstawicieli samorządu studenckiego, Regulamin pomocy materialnej został uzgodniony z samorządem studenckim, co potwierdzono w przedstawionej przez władze Uczelni dokumentacji. Należy zatem stwierdzić, że zostały spełnione przesłanki z art. 186 ust. 1 Ustawy.

Regulamin pomocy materialnej przewiduje wszystkie formy pomocy materialnej przewidziane w art. 173 Ustawy, natomiast wysokość świadczeń jest konsultowana z przedstawicielami samorządu studenckiego każdego roku.

Studenci pozytywnie ocenili terminowość wypłat świadczeń pomocy materialnej.

Uczelnia nie dysponuje własnym funduszem stypendialnym, ale zgodnie z zapewnieniami władz Uczelni – dofinansowywane są różnego rodzaju inicjatywy studenckie z zakresu działalności kulturowej i społecznej.

Działania Uczelni wspierające rozwój zawodowy studentów należy ocenić wysoko, co potwierdzili studenci w czasie spotkania z ZO PKA. Uczelnia poprzez Akademickie Biuro Karier oferuje studentom zarówno atrakcyjne miejsca odbywania praktyk w instytucjach związanych tematycznie z ocenianym kierunkiem, jak również przekazuje studentom liczne oferty pracy w Katowicach i regionie śląskim. Biuro Karier prowadzi stałą współpracę z miejscowym Urzędem Pracy, dzięki czemu na bieżąco monitorowany jest rynek pracy, a także los absolwentów Uczelni. Studenci oceniają swój dostęp do informacji dot. rynku pracy jako bardzo dobry i pozytywnie oceniają działania Biura Karier w tym zakresie.

Uczelnia nie wygospodarowała osobnego budżetu dla samorządu studenckiego, jednakże wspiera wszelkie oddolne inicjatywy samorządu w zakresie rozwoju kulturowego i społecznego studentów – także jeżeli chodzi o inicjatywy mniejsze, dedykowane tylko do studentów kierunku zarządzanie. Samorządowi studenckiemu zagwarantowano także osobne pomieszczenie na terenie Uczelni, w którym znajduje się sprzęt biurowy.

Władze Uczelni, stawiając na praktyczny aspekt rozwoju studentów, organizują spotkania z politykami i przedsiębiorcami, w których aktywnie uczestniczą studenci.

Studenci odnoszą się pozytywnie do systemu opieki dydaktycznej, naukowej i materialnej. Uważają, że są traktowani przez Uczelnię na zasadach partnerskich i czują zadowolenie z faktu, że wybrali WSZOP. Studenci chętnie zarekomendowaliby swoją Uczelnię.

Pozytywnie oceniają nastawienie zarówno kadry naukowej podczas prowadzenia zajęć i poza nimi, jak i administracji uczelnianej w zakresie załatwianych spraw. Indywidualne skargi zgłaszane władzom Wydziału, bądź Uczelni np. dotyczące metody prowadzenia zajęć są rozpatrywane skutecznie, korzystnie dla studentów.

Jedynym problemem sygnalizowanym przez studentów jest zmiana harmonogramu zajęć dla studentów niestacjonarnych, w zakresie zajęć lektoratów które odbywają się w piątek. Takie rozwiązanie jest niekorzystne dla studentów pracujących. W tym zakresie, mimo zgłaszanych przez studentów uwag, władze Uczelni nie podjęły działań.

Podczas spotkania ZO PKA obecnych było ok. 70 studentów studiów niestacjonarnych kierunku zarządzanie, studiów pierwszego i drugiego stopnia.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrażali się o swojej Uczelni przychylnie,

podkreślając, że nie zawiedli się na jej renomie. Wskazali oni na silną pozycję WSZOP na śląskim rynku uczelni niepublicznych, która jest doceniana przez pracodawców.

W związku z faktem, iż obecni w czasie spotkania z ZO PKA byli przede wszystkim studenci niestacjonarni, podkreślali oni dogodne warunki połączenia pracy zawodowej ze studiami na wizytowanym kierunku, poza piątkowymi zajęciami z języków obcych.

Studenci są zadowoleni ze struktury procesu kształcenia, wskazując jako zaletę wprowadzenie zasad procesu bolońskiego, czyli studia dwustopniowe.

Do systemu opieki naukowej i dydaktycznej studenci odnoszą się raczej przychylnie, poza przykładem jednego przedmiotu - „Prawo”, który charakteryzuje się wysokim poziomem odsiewu. Studenci określili go jako zbyt trudny i prezentowany w nieprzystępnej formie. W związku z tym przedmiotem studenci wskazali także na nieefektywność ankiet studenckich, ponieważ mimo zgłaszanych tam problemów z prowadzącym – nie czują oni poprawy swojej sytuacji.

System opieki materialnej i socjalnej nie budzi zastrzeżeń wśród studentów i odnoszą się oni do niego przychylnie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego(ocena: wyróżniająca, w pełni, znacząco, częściowo.) Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Zasady rekrutacji przyjęte na kierunku zarządzanie są przejrzyste, nie zawierają klauzul dyskryminujących i oparte są na obiektywnych kryteriach.

7.2)

System oceny osiągnięć studentów jest spójny i przejrzysty, a studenci są poinformowani o jego kształcie. System zawiera różne formy oceny i weryfikacji ich osiągnięć, które w ocenie studentów są odpowiednie i właściwe weryfikują zdobywaną przez studentów wiedzę.

7.3)

Działania władz Uczelni należy ocenić wysoko w zakresie pobudzania i umożliwiania studentom wyjazdów zagranicznych, zwłaszcza w aspekcie polityki informacyjnej na temat możliwości wyjazdu.

7.4)

Uczelnia oferuje swoim studentom wsparcie dydaktyczne i naukowe, które studenci oceniają pozytywnie. W zakresie pomocy materialnej Uczelnia przestrzega wymogów ustawowych. Na uwagę zasługuje aktywna rola Akademickiego Biura Karier WSZOP, która zapewnia studentom kontakt z rynkiem pracy już na wczesnym etapie studiów.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Wyższej Szkole Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach został opracowany wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia i zatwierdzony przez Senat Uchwałą Nr 4/2006 z dnia 28 września 2007 r. w sprawie opracowania i wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Uchwałą nr 3/2011/2012 z dnia 18 listopada 2011 r. Senat określił Politykę Jakości Kształcenia – określającą cele strategiczne polityki jakości oraz przyjął – jako narzędzie zapewnienia jakości kształcenia - Księgę Jakości Kształcenia.

Zarządzeniem nr 5/2011/12 z dnia 29 listopada 2011 r. Rektor wprowadził do stosowania Księgę Jakości Kształcenia, stanowiącą element i narzędzie Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Do realizacji zadań wynikających z Systemu Rektor powołał 5 osoby Uczelniany zespół ds. opracowania i dokumentowania systemu zapewnienia jakości kształcenia (uaktualniony zarządzeniem nr 13/2011/2012 z dnia 16 marca 2012 r., nr 6/2012/2013 z dnia 9 listopada 2012 r. oraz nr 26/2012/2013 z dnia 30 września 2013 r.). Jako element zapewnienia jakości kształcenia Zarządzeniem nr 18/2012/2013 z dnia 16 maja 2013 r. Rektor wprowadził procedurę dotyczącą weryfikacji efektów kształcenia, stanowiąca integralną część Księgi Jakości Kształcenia.

Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor.

Uczelnia posiada dokumentację potwierdzającą funkcjonowanie Zespołu (sprawozdania ze spotkań wraz z listami obecności). Ponadto na posiedzeniach Rady Wydziału omawiane są sprawy dotyczące wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Na podstawie dokumentów przedstawionych w czasie wizytacji stwierdzono, iż również na posiedzeniach Senatu była omawiana problematyka związana z elementami systemu zarządzania jakością kształcenia.

Wydział Społeczno-Humanistyczny ma wypracowaną strukturę zarządzania jakością kształcenia na kierunku zarządzanie, która bazuje na kilkuletnim doświadczeniu Uczelni w zakresie doskonalenia jakości kształcenia. Początki wprowadzania systemu zapewniania jakości kształcenia datują się od roku 2007 zaś Księga Jakości zawierająca Politykę Jakości została opracowana w roku 2011. Polityka jakości zakłada następujące cele;

Zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej i laboratoryjnej

Ustalanie planów studiów i programów kształcenia

Rozwój kadry naukowo dydaktycznej oraz rozwój własnych wydawnictw

Wprowadzanie nowych kierunków i specjalności kształcenia odpowiadając na potrzeby rynku pracy

Pozyskiwanie grantów oraz prowadzenie własnych badań naukowych

Współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie popularyzacji bezpieczeństwa pracy i humanizacji pracy

Wskazane cele można uznać za odpowiadające działalności Uczelni przy czym cel *Ustalanie planów studiów i programów kształcenia* wymaga uszczegółowienia zaś brak jest odpowiedniego wskazanie na zadania związane z weryfikacją efektów kształcenia, budowaniem systemów informacyjnych, współpraca z absolwentami. Księga jakości zawiera ponadto następujące obszary: wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, odpowiedzialność Kierownictwa, zarządzanie zasobami, kształcenie i proces dydaktyczny, pomiary analiza i doskonalenie, klienci zewnętrzeni.

W strukturze wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia są dwa szczeble: uczelniany i wydziałowy. Nie określono jednak jednoznacznie celów działania systemu. W ramach systemu funkcjonują Uczelniane i Wydziałowe Zespoły ds. Opracowania i Dokumentowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia

Struktura procesu decyzyjnego na kierunku zarządzanie podporządkowana jest strukturze organizacyjnej Uczelni. W procesie tym biorą udział: dziekan, prodziekani, Kierownicy katedr /zakładów, Rada Wydziału, Zespół ds. Opracowania i Dokumentowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Dla organów i ciał tych określone zostały kompetencje. I tak:

do zadań Dziekana należy w szczególności:

- opracowanie planu pracy Wydziału zgodnie z głównymi kierunkami działalności Uczelni
- organizowanie działalności dydaktycznej Wydziału w sposób zapewniający dbałość o jakość kształcenia, w tym ustalanie planu zajęć dydaktycznych i kontrola jego realizacji

- sprawowanie nadzoru nad działalnością jednostek organizacyjnych Wydziału
- reprezentowanie wydziału w Senacie oraz przed innymi organami Uczelni
- podejmowanie decyzji w indywidualnych sprawach studenckich
- określanie zakresu obowiązków i kompetencji Prodziekanów
- opiniowanie wniosków personalnych kierowników katedr w sprawie prowadzenia przedmiotów nauczania
- składanie rocznego sprawozdania z działalności Wydziału.

Do kompetencji Rady Wydziału należy w szczególności:

- uchwalenie strategii rozwoju Wydziału na okres pięcioletni
- uchwalanie rocznych planów pracy i ogólnych kierunków działalności zgodnych ze strategią rozwoju Wydziału
- zatwierdzanie rocznych sprawozdań Dziekana z realizacji planu pracy oraz ocena działalności Dziekana
- określanie zakładanych efektów kształcenia oraz uchwalanie programów studiów po zasięgnięciu opinii właściwego organu Samorządu Studentów
- opracowywanie zasad i trybu przyjmowania na studia
- występowanie z wnioskiem do Senatu o utworzenie i znoszenie oraz powierzenie prowadzenia kierunku studiów
- zgłaszanie wniosków w sprawie tworzenia, likwidacji i przekształcania jednostek organizacyjnych Wydziału
- ustalanie zasad studiowania według indywidualnego planu studiów i programów kształcenia
- opiniowanie planów pracy Katedry na rok akademicki oraz przyjmowanie sprawozdań z realizacji ich planów
- zatwierdzanie promotorów prac dyplomowych na wniosek Dziekana
- opiniowanie na wniosek Kierownika Katedry tworzenia studenckich kół naukowych
- wyrażanie opinii w sprawach przedłożonych przez Dziekana lub członków Rady Wydziału.

Do zadań Kierownika Katedry (Katedra Zarządzania) należy w szczególności nadzór nad działalnością naukową i dydaktyczną w celu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na prowadzonym kierunku studiów oraz dbałość o rozwój naukowy kadry dydaktycznej. Utworzonymi w celu realizacji przedmiotów nauczania zakładami kieruje Kierownik Zakładu. Do zadań Kierownika Zakładu należy w szczególności zapewnienie realizacji zajęć, w tym sporządzanie przydziałów, właściwy dobór kadry dydaktycznej oraz zapewnienie prawidłowego funkcjonowania jednostek dydaktycznych zorganizowanych w ramach zakładu, takich jak laboratoria i pracownie.

Wydziałowy Zespół ds. Opracowania i Dokumentowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia ma za zadanie m.in. monitorowanie planów studiów i programów kształcenia.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zawiera odpowiednie procedury wspomagające realizację jego zadań. Są to:

- procedura PR-1 Nadzór nad dokumentami i zapisami
- procedura PR-2 Przegląd systemu
- procedura PR 3 Działania korygujące
  - \procedura Pr-04 Obowiązki prowadzących zajęcia
  - procedura Pr-05 Organizacja zajęć dydaktycznych
  - procedura Pr-06 Proces dyplomowania
  - procedura Pr-07 Hospitacje
  - procedura Pr-08 Ankietyzacja
  - procedura Pr-10 Badanie i ocena zadowolenia absolwenta
- procedura Pr-12 Weryfikacja efektów kształcenia

W opisie procedury podaje się cel procedury, zakres, osoby odpowiedzialne za realizację,

nadzór nad przeprowadzeniem procedury, opis postępowania oraz działania korygujące. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia określa w swoim zakresie procesy główne, pomocnicze i doskonalące, które obejmują:

Organizacja procesu dydaktycznego

Realizacja procesu kształcenia

Zasoby ludzkie i materialne Wydziału

Funkcjonowanie wydziałów w środowisku zewnętrznym

Do procesów doskonalących zaliczono ankietyzację, hospitację działania korygujące i zapobiegawcze, audyty wewnętrzne rozpatrywanie podań i odwołań, przegląd systemu

Zespół oceniający uważa, iż ankietyzacja, audyty, hospitacje to są również narzędzia, które mogą być wykorzystane w procesie doskonalenia

Zespół oceniający uważa, iż ograniczenie kompetencji Zespołu ds. Opracowania i Dokumentowania Systemu Zapewnienia Jakości do monitorowania tylko planów studiów i programów kształcenia nie pozwala na kompleksową analizę i ocenę a w konsekwencji na doskonalenie jakości kształcenia we wszystkich wskazanych w systemie obszarach kształcenia. Wewnętrzny system zapewnienia jakości na kierunku zarządzanie, mimo iż nie zawiera takich wskazań w swoich zadaniach, swoim funkcjonowaniem obejmuje:

a) weryfikację efektów kształcenia

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się z wykorzystaniem procedury PR-12 ale i innych jak np. PR-1. Weryfikacja ta odbywa się na poziomie kierunku oraz na każdym etapie kształcenia a więc w procesie dyplomowania jako końcowym efekcie, na poziomie semestrów na podstawie osiągnięć studentów a także poprzez weryfikacje efektów osiągniętych na praktykach zawodowych.

Na poziomie kierunku studiów na wydziale przeprowadza się weryfikacje efektów kształcenia. Dziekan WHS powołał Wydziałowy Zespół ds. Krajowych Ram Kwalifikacji, do którego zadań należy gromadzenie, weryfikacja kart przedmiotu (sylabusów), opracowanie efektów kształcenia dla kierunków/specjalności realizowanych na wydziale oraz przygotowanie nowego planu studiów dla kierunków/specjalności z uwzględnieniem modułów kształcenia i punktów ECTS. Efekty kształcenia zostały opracowane zgodnie z KRK, zaopiniowane zostały przez Radę Wydziału i zatwierdzone przez Senat Uczelni

Monitorowanie realizacji osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia odbywa się wieloetapowo. Służą temu procesowi następujące działania:

- obowiązkowe złożenie przez nauczycieli akademickich po zakończeniu zajęć w semestrze z każdego prowadzonego przedmiotu 12 prac (sprawozdań, opracowań tematów, testów, kolokwium, recenzji, itp.) reprezentatywnych dla całej zastosowanej skali ocen
- zebrania katedry i zakładów po zakończeniu sesji egzaminacyjnej poświęcone sprawozdaniu z przebiegu sesji i ocenie osiągniętych wyników nauczania z ewentualnym wskazaniem potrzeby weryfikacji założonych na wstępie efektów kształcenia
- możliwość wykorzystania wyników ankietyzacji przeprowadzonej wśród studentów w części dotyczącej warunków zaliczenia przedmiotu
- spotkanie samodzielnych pracowników katedry w sprawie aktualizacji planów i programów kształcenia w odniesieniu do przyjętych efektów kształcenia.

System weryfikacji efektów uzyskanych obejmuje również praktyki zawodowe.

Praktyki zawodowe stanowią integralną część procesu kształcenia i podlegają zaliczeniu. Nadzór nad organizacją praktyk sprawuje Dziekan, który wyznacza opiekuna praktyk dla danego kierunku studiów i prowadzonych na nim specjalności. Zadania opiekunów praktyk oraz procedura odbywania, monitorowania i zaliczenia praktyk są określone w Regulaminie praktyk zawodowych. Do obowiązków opiekuna praktyk należy m.in.:

- sprawowanie nadzoru dydaktycznego nad przebiegiem praktyk, w szczególności w zakresie realizacji programu i wymiaru godzinowego
- weryfikacja dokumentacji przebiegu praktyki zawodowej
- zgłaszanie Dziekanowi uwag dotyczących programu praktyk.
- **Weryfikacja końcowych efektów kształcenia następuje w procesie dyplomowania.** Regulamin Studiów WSZOP, opracowane Zasady realizacji prac dyplomowych, w tym standardy prac dyplomowych -we WSZOP- uchwalone przez Senat WSZOP, oraz procedura PR -06 określają system sprawdzania końcowych efektów kształcenia. Osoby odpowiedzialne za wykonanie działań objętych tą procedurą to: Dziekan, Pełnomocnik Dziekana ds. Dyplomowania, Kierownik Katedry, promotorzy prac dyplomowych, recenzenci prac dyplomowych. W zasadach dyplomowania przyjęto limity liczny prac dyplomowych prowadzonych przez jednego promotora. Na jednego promotora liczba seminarzystów nie przekracza 16 osób – na studiach I stopnia i 10 osób na studiach II stopnia). Pełnomocnik weryfikuje tematy prac dyplomowych pod kątem zgodności z kierunkiem zarządzanie i studiowanymi specjalnościami. Weryfikacja liczby dyplomantów oraz tematów prac odbywa się w oparciu o *Kartę tematu pracy dyplomowej* oraz *Kartę pracy dyplomowej*, które dyplomanci składają u Pełnomocnika. Promotor odnotowuje na *Karcie konsultacyjnej* studenta przebieg realizacji pracy dyplomowej (nie mniej niż 5 konsultacji w formie bezpośrednich spotkań).

Promotorzy są zatwierdzani przez Radę Wydziału na wniosek kierownika Katedry. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i składa się z dwóch części. W pierwszej części odbywa się prezentacja pracy dyplomowej z wykorzystaniem technik audiowizualnych. W drugiej części dyplomant odpowiada na dwa pytania z zakresu tematyki obejmującej pracę oraz jedno wylosowane pytanie z zakresu studiowanej specjalności. Studenci mogą korzystać z opracowanego Vademecum dyplomanta WSZOP, w którym otrzymują pełną informację o zasadach dyplomowania w tym standardach prac dyplomowych, zasadach egzaminu dyplomowego.

b) przeglądy programowe

Program kształcenia kierunku zarządzanie poddawany jest przeglądowi raz w roku. Program jest diskutowany za spotkaniach Wydziałowego zespołu ds. Opracowania i Dokumentowania Systemu Zapewnienia Jakości. Program jest opiniowany przez Samorząd Studencki a następnie uchwalone przez Radę Wydziału i wprowadzany do realizacji.

- Monitoring programu studiów realizowany przez kierownika Katedry Zarządzania w każdym roku akademickim. Polega on na: kontroli zgodności treści nauczania przedmiotów podstawowych i kierunkowych z obowiązującymi wymaganiami dla kierunku zarządzanie; weryfikacji i doborze przedmiotów specjalnościowych na kierunku pod kątem ich przydatności zawodowej, dostosowania do rynku pracy oraz sylwetki zawodowej; kontroli zgodności przekazywanych treści z zapisami Kart przedmiotów; wykluczeniu powtórzeń treści programowych. Zespół oceniający uważa, iż przeglądy programowe powinny podlegać szerszej konsultacji środowiska akademickiego kierunku zarządzanie.
- Projekty programów kształcenia oraz zmiany w planach studiów są opracowywane przez zespoły powołane przez Dziekana na wniosek Kierownika Katedry przy udziale kadry posiadającej tytuł lub stopień naukowy z danej specjalności oraz praktyków. Dziekan zasięga opinii w sprawie projektu u koordynatora ds. ECTS, a następnie przedstawia na posiedzeniu Rady Wydziału.

c) ocena kadry

Uczelnia n od wielu lat prowadzi ankietyzację zajęć w tym również na kierunku zarządzanie. Podczas wizytacji przedstawiono pełną dokumentację w tym zakresie. Proces ankietyzacji wśród studentów dostarcza informacji o:

- jakości prowadzonych zajęć
- przydatności przekazywanych podczas zajęć wiedzy i umiejętności
- ocenie przygotowania prowadzącego do zajęć pod względem merytorycznym
- dostosowaniu wymagań egzaminacyjnych do zakresu materiału przedstawianego na zajęciach.

Podsumowanie wyników analizy przedstawia Dziekan na posiedzeniu Rady Wydziału. Rezultaty tych działań są uwzględniane podczas opracowywania i weryfikowania planów studiów, doskonaleniu procesu nauczania oraz przy doborze kadry nauczającej. Podczas wizytacji przedstawiono zbiorcze wyniki ankietyzacji jak i wnioski z tych badań, Sformułowano wnioski zobowiązujące do działań doskonalących jak np. dotyczące dyscypliny zajęć, zasad i jakości zajęć prowadzonych metodą kształcenia na odległość.

Ocena kadry odbywa się również poprzez hospitacje. **Przedstawiono plan hospitacji oraz sprawozdania z ich realizacji wraz z arkuszami. W arkuszach zamieszcza się ocenę merytorycznej wartości zajęć, a także stan wyposażenia sal.** Przegląd sprawozdań z realizacji hospitacji potwierdza funkcjonowanie hospitacji jako działania pro jakościowego, przy czym relatywnie skromny jest zakres uwag krytycznych. ZO uważa iż należy powiązać system ankiet z procesem hospitacji aby hospitacje dodatkowo weryfikowały i obiektywizowały sygnały płynące z opinii studentów.

Ponadto na kierunku zarządzanie przeprowadzono badania ankietowe dotyczące stopnia zadowolenia z wyboru specjalności

Kadra akademicka poddawana jest ocenie okresowej. Podczas wizytacji przedstawiono wyniki oceny okresowej nauczycieli akademickich od roku akademickiego 2008/2009 do 2011/2012 z e sformułowanymi wnioskami. Okresowej ocenie poddawani są wszyscy nauczyciele akademicy zatrudnieni w Wyższej Szkole Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach prowadzący zajęcia na kierunku zarządzanie. Za przeprowadzenie okresowej oceny nauczycieli akademickich odpowiada Rektor. Oceny dokonuje Komisja ds. oceny nauczycieli akademickich powoływana przez Rektora, a w przypadku oceny nauczycieli posiadających tytuł profesora, zatrudnionych na podstawie mianowania – Rektor. Ocena przeprowadzana jest na podstawie karty okresowej oceny nauczyciela akademickiego, którą oceniany pracownik składa kierownikowi swojej jednostki organizacyjnej. O wyniku oceny okresowej decyduje ocena pracownika przez bezpośredniego przełożonego, opinie wynikające z anonimowych ocen studentów i hospitacji oraz informacja własna – przygotowana przez ocenianego.

d) zapobiegania zjawiskom patologicznym

Propagowanie zasad etyki w Uczelnie w tym wśród studentów kierunku zarządzanie odbywa się m.in. przez informowanie studentów o obowiązujących standardach postępowania oraz rozpowszechnianie zasad etyki na stronie internetowej i w gablotach na terenie uczelni. Celowi temu służą m.in. oświadczenie studenta dołączone do pracy dyplomowej potwierdzającej jej autorstwo. Samorząd Studencki opracował Kodeks Etyki Studenta WSZOP (Uchwała nr 9/2011/12 RU Samorządu Studentów z dnia 27 września 2012 r.), w którym określone są standardy postępowania, w tym zasady i normy etyczne jakimi powinni się kierować studenci i słuchacze studiów podyplomowych Uczelni.

Na kierunku zarządzanie w ramach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, na podstawie analizy informacji zwrotnych od studentów i kadry a także na podstawie przeprowadzonych audytów wewnętrznych wprowadzono działania doskonalące. Podczas wizytacji przedstawiono dokumentację audytów wewnętrznych a także przedstawiono sprawozdanie rektora z działań podjętych na rzecz poprawy jakości kształcenia. Na podstawie przeprowadzonych rozmów oraz przedstawionej dokumentacji

można ustalić, iż:

1. Na kierunku zarządzanie dokonano przeglądu prac dyplomowych pod kątem poprawności języka i formalnych aspektów. Stwierdzono uchybienia jak np. nieadekwatność tematu w stosunku do kierunku studiów, niewłaściwa kolejność przypisów, użycie niedopuszczalnych źródeł literaturowych, błędy literowe i ortograficzne. W wyniku tego przeglądu przeprowadzono z każdym promotorem rozmowę wskazując na zauważone nieprawidłowości. Podjęto działania naprawcze. Zdefiniowano zasady poprawności formalnej pracy, zapoznano z wynikami kontroli promotorów, recenzentów i kierowników katedr w zakresie prac promotorskich. Zapowiedziano dalsze prace związane z analizą merytoryczną prac dyplomowych.

2. W celu podniesienia jakości kształcenia języków obcych przyjęto i opracowano politykę w zakresie realizacji lektoratów. Przeprowadzono hospitacje wszystkich zajęć języka obcego oraz ankietyzację kadry prowadzącej lektoraty. Zorganizowano warsztaty metodyczne dla nauczycieli j angielskiego.

3. Dokonano audytu procesu dyplomowania na kierunku zarządzanie oraz zajęć języka angielskiego.

Audyt przeprowadził pełnomocnik rektora ds. SZJ zgodnie z Procedurą Pr-06. Zalecono wprowadzenie precyzyjnego terminu składania przez studentów kart zgłoszenia tematu, bowiem brak było konsekwencji dla studenta w przypadku niedotrzymania terminu złożenia karty co nie sprzyjało terminowości składania prac dyplomowych.

Przedstawiono informację z audytu nieplanowanego dla kierunku zarządzanie.

Weryfikowano równomierność rozdziału prac między promotorów, kompletność karty zgłoszenia tematu, cykliczność odbywania spotkań ze studentami

4. Podjęto prace nad doskonaleniem Księgi Jakości. Podczas wizytacji przedstawiono projekt zmian Księgi. Zmiany dotyczą: Kształcenia i procesu dydaktycznego, ewaluacji procesu kształcenia, doskonalenia Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia –modyfikację procedury PR 12 Weryfikacja efektów kształcenia.

5. Dziekan WHS powołał Wydziałową Radę Społeczną na kierunku Zarządzanie (Zarządzenie Nr 1a/2013/14 Dziekana WHS z dnia 08.10.2013 r.), której zadaniem jest wyrażanie opinii o programach kształcenia na kierunku z uwzględnieniem pożądaných kompetencji absolwentów oraz zapotrzebowania rynku pracy na nowe specjalności.

6. Utworzono Pracownię do Tłumaczeń Symultanicznych i Konsekwentnych w celu podniesienia jakości kształcenia języków obcych. Zorganizowano kursy językowe dla kadry akademickiej i administracyjnej. Zakupiono programy tłumaczeniowe dla kadry przygotowującej wykłady w j. angielskim. Zakupiono dla każdego studenta podręcznik do nauki języka obcego.

7. Podjęto działania aktywizujące działalność opiekunów lat pod kątem poprawienia relacji student- nauczyciel. Odbyło się spotkanie rektora z opiekunami lat. Przygotowano prezentację multimedialną dla studentów I roku ułatwiającą adaptację na uczelni

8. Zrezygnowano z zajęć bez udziału prowadzącego wobec negatywnej opinii studentów wyrażonej w ankietach i na spotkaniach z władzami Uczelni i kadry

9. W wyniku opinii studentów wyrażonych w ankietach zrezygnowano ze współpracy z trzema osobami a z dwoma przeprowadzono odpowiednie rozmowy dotyczące przestrzegania standardów akademickich w pracy ze studentami.

Wprowadzone działania doskonalące pozwalają ustalić, iż wewnętrzny system realizuje swoje podstawowe zadania to jest: monitoruje i analizuje wskazane w systemie obszary jakości kształcenia a zatem wskazuje na jego efektywność. Zespół oceniający uważa iż należy ocenić skuteczność wprowadzonych działań doskonalących i ich wpływ na wspomaganie jakości kształcenia. Zaleca się ponadto zasięganie opinii o jakości kształcenia od nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe.

Istotną rolę w upowszechnianiu informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia pełni opracowany w Uczelni Elektroniczny Niezbędnik Studenta (ENS), do którego dostęp mają pracownicy i studenci Uczelni. Dostępne są tam podstawowe informacje z zakresu jakości kształcenia. Po zalogowaniu się, istnieje możliwość wglądu w kierunkowe efekty kształcenia, zestawienie kart przedmiotów, karty przedmiotów, opis sylwetki absolwenta oraz listę prowadzących zajęcia dla właściwego kierunku studiów.

W systemie tym zamieszczona jest również procedura Pr-12 Weryfikacja efektów kształcenia. Do obowiązków opiekunów lat należy zapoznanie z jej treścią studentów. Studenci bardzo dobrze oceniają Elektroniczny Niezbędnik Studenta (ENS).

Ponadto w Uczelni przygotowuje się informacje o sylwetkach absolwentów poszczególnych specjalności, które oferuje Wydział. Udostępniona w trakcie wizytacji broszura charakteryzująca specjalności pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *zarządzanie* jest wystarczająco wnikliwa w opisie sylwetki absolwenta poszczególnych specjalności, a tym samym może być przydatna również w trakcie dyskusji z interesariuszami zewnętrznymi w tym również dla kandydatów na studia.

Zespół oceniający, w świetle rozmów przeprowadzonych ze studentami, uważa iż należy zapewnić studentom informacje zwrotne o działaniach podejmowanych przez władze uczelni w wyniku opinii studentów wyrażanych w procesie ankietyzacji.

8.2).

Studenci biorą udział w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia poprzez:

- proces ankietyzacji, w którym mogą wyrażać swoje opinie na temat przedmiotów, efektów kształcenia, osób prowadzących zajęcia
- uczestnictwo w Radach Wydziału na których mogą zabierać głos i wyrażać opinie całej społeczności studenckiej
- uczestnictwo przedstawicieli studentów na szczeblu wydziałowym w komisji ds. KRK, zajmującej się rozwijaniem wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

Kadra akademicka uczestniczy w budowie kultury jakości kształcenia poprzez bezpośrednie oddziaływanie na budowę programu studiów, treści kształcenia, formy zajęć, określaniu efektów kształcenia na poziomie kierunku i przedmiotów co potwierdziło spotkanie zespołu oceniającego z nauczycielami akademickimi kierunku zarządzanie.

Uczelnia oferując koncepcję kształcenia bierze pod uwagę opinie nauczycieli przedmiotów specjalnościowych wśród których znajduje się wielu przedstawicieli praktyki z odpowiednim doświadczeniem zawodowym,

–

Ważnymi informacjami do opracowywania programów są również opinie otrzymywane od opiekunów praktyk pozyskane od pracodawców. Na podstawie przebiegu praktyk zawodowych, zadań i obowiązków powierzanych praktykantom opiekunowie proponują wprowadzenie ewentualnych zmian w programach praktyk zawodowych.

Przy określaniu i weryfikacji efektów kształcenia na kierunku zarządzanie uwzględniono oczekiwania potencjalnych pracodawców jak również zapoznano się z opiniami absolwentów(na podstawie badań losów absolwentów).

Dla kierunku Zarządzanie Uczelnia ma zawarte porozumienia z pięcioma instytucjami w zakresie: współpracy, przyjmowania i delegowania studentów na praktyki oraz pomocy w działaniach organizacyjnych uczelni. Z kolejnymi instytucjami Władze Wydziału prowadzą rozmowy w celu sformalizowania współpracy. Władze Uczelni poinformowały, iż zostaną zawarte kolejne porozumienia, m.in.: ZETOM Katowice i ośrodkiem Medyczne Szkolenia Podyplomowe PAKT w Katowicach. Ponadto na kierunku Zarządzanie powołana została Wydziałowa Rada Społeczna składająca się z między innymi z przedstawicieli biznesu. Podstawowym zadaniem powołanej Rady jest wydawanie opinii o programach kształcenia na kierunku Zarządzanie.

Odnosząc się do pierwszego przejawu aktywności studentów w funkcjonowaniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia należy stwierdzić, iż studenci postrzegają ten system jedynie przez pryzmat ewaluacji zajęć dydaktycznych w formie ankiety studenckiej. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazali, że ankiety studenckie zwykle pojawiają się po zakończeniu danego przedmiotu i nie mają one charakteru obligatoryjnego. Stosowane dwie formy ankietyzacji – papierowa i elektroniczna są dla studentów dogodne. Pozytywnie odnieśli się oni również do treści formularza ankietowego, który zawiera oprócz pytań dot. zajęć i prowadzących – także pole swobodnego komentarza.

Zdaniem studentów poprawa zajęć dydaktycznych jest dostrzegalna, m.in. poprzez zmianę podejścia poszczególnych prowadzących do studentów. Studenci jednak nie klasyfikują tej zmiany jako efektu procesu ewaluacji. Poza tym, wskazują oni na przykład przedmiotu „Prawo”, gdzie mimo licznych krytycznych ankiet studenckich – poprawa nie została zauważona. Drugim przejawem aktywności studentów w funkcjonowaniu omawianego systemu jest uczestnictwo przedstawicieli samorządu studenckiego kierunku zarządzanie w pracach Komisji ds. KRK. Na podstawie przedstawionych przez Władze Uczelni protokołów z posiedzeń Komisji, stwierdzono uczestnictwo studentów w Komisji, co potwierdzili również sami studenci. Podczas posiedzeń, studenci odnosili się do problematyki efektywności przeprowadzanych ankiet studenckich.

Udział studentów, jako interesariuszy wewnętrznych w procesie ustalania koncepcji kształcenia na kierunku zarządzanie należy ocenić pozytywnie. Studenci są reprezentowani, poprzez swoich przedstawicieli z samorządu studenckiego, na posiedzeniach Rady Wydziału Humanistyczno-Społecznego oraz w Wydziałowej Komisji ds. Krajowych Ram Kwalifikacji - zajmującej się ogółem spraw związanych z jakością kształcenia na wizytowanym kierunku.

ZO PKA otrzymał do wglądu dokumentację poszczególnych posiedzeń Rad Wydziału, gdzie znajdowały się zapisy prezentowanych w formie ustnej opinii przedstawicieli samorządu studenckiego na temat ocenianego kierunku.

Na podstawie dostarczonej dokumentacji ZO PKA stwierdził, iż liczba przedstawicieli studenckich w składzie Rady Wydziału wynosi 19%, co oznacza, że jest zbyt niska i nie spełnia zapisu art. 67 ust. 1 pkt 4 Ustawy. Wobec powyższego rekomendowane jest zwiększenie liczby przedstawicieli studenckich w składzie Rady. Mimo zbyt niskiej reprezentacji, przedstawiciele samorządu studenckiego podczas spotkania z ZO PKA określili swój udział w budowaniu kultury jakości kształcenia jako odpowiedni

Wobec powyższego należy stwierdzić, że ogół studentów uczestniczy w funkcjonowaniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, jednakże Uczelnia w niskim stopniu podejmuje działania mające na celu aktywizację studentów do uczestnictwa w tym procesie, co przekłada się na niską świadomość studentów o istocie systemu.

Wobec powyższego rekomenduje się podjęcie działań informacyjnych na temat jakości kształcenia kierowaną do ogółu studentów, ze szczególnym uwzględnieniem członków samorządu studenckiego.

W odniesieniu do poprzedniej wizytacji PKA nastąpiła poprawa w zakresie możliwości wypowiedzenia się studentów co do procesu kształcenia, choć ogólna świadomość studentów o potrzebie zapewniania jakości kształcenia utrzymuje się na niskim poziomie.

Zalecenia z poprzedniej wizytacji dotyczące monitorowania i doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w znaczącej mierze zostały zrealizowane. System wymaga ciągłego doskonalenia.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność między-narodowa	Organizacja kształcenia
------------------------------	------------------------	-------	--	---------------------	-----------------------------	-------------------------

wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego(ocena:, w pełni,)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)

Na kierunku zarządzanie w ramach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia od kilku lat dokonuje się przeglądów programowych, oceny kadry akademickiej w procesie ankietyzacji oraz w okresowej ocenie nauczycieli a także w procesie hospitacji. Monitoring oraz analiza wyników tych badań pozwala na wprowadzanie działań korygujących i doskonalących jakość kształcenia.

8.2)

W procesie zapewnienia jakości kształcenia bierze udział kadra akademicka, władze uczelni, studenci oraz przedstawiciele biznesu-Rada Społeczna Wydziału.

Studenci wizytowanego kierunku uczestniczą w funkcjonowaniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, jednakże ich udział koncentruje się na wypełnianiu ankiet oraz uczestnictwie w komisji zajmującej się jakością kształcenia.

9. Podsumowanie przewodniczący z zespołem

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Nie-dostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	Program studiów		x			
4	Zasoby kadrowe		x			
5	Infrastruktura dydaktyczna		x			
6	Prowadzenie badań naukowych		x			
7	System wsparcia		x			

	studentów w procesie uczenia się					
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Przeprowadzona wizytacja pozwala uznać, że zakładane efekty kształcenia mogą być osiągnięte. Rozwój kierunku zarządzanie wymaga znacznego wysiłku w celu utrzymania uprawnień dla prowadzenia studiów II stopnia a więc w zakresie rozwoju kadry naukowej i prowadzonych badań naukowych a także podnoszenia jakości prac dyplomowych. Władze Uczelni sygnalizują, iż oferta kształcenia będzie doskonalona i opracowywana z uwzględnieniem lokalnych i regionalnych potrzeb rynku pracy. Uczelnia zamierza uruchomić kolejną specjalność *Coaching i mentoring w biznesie, Zarządzanie małym i średnim przedsiębiorstwem czy Zarządzanie sprzedażą usług bankowych*, co powinno zwiększyć innowacyjność oferty.

Wewnętrzny system funkcjonuje: monitoruje jakość kształcenia a wyniki analizy z tego monitoringu służą doskonaleniu jakości. Należy w większym stopniu wykorzystywać i wdrażać spostrzeżenia z monitoringu jakości kształcenia. Należy wprowadzić aktywne i efektywne formy współpracy z biznesem aby można było wprowadzić kształcenie zorientowane na kreowanie oczekiwanych na rynku pracy umiejętności.